

DIRVA

THE FIELD

Nr. 18
Gegužės-May 3, 1956
Cleveland, Ohio

Gandas apie Pabaltijį

Spaudoje sumirgėjo žinios, esą Maskva planuojanti leisti Estijai, Latvijai ir Lietuvai "išstoti iš Sovietų Sąjungos" ir tapti "nepriklausomomis" valstybėmis, taip "nepriklausomomis", kaip Lenkija ir kitos vadinamosios "satelinės" valstybės.

Ar tai gali būti tiesa?

"Stockholme Tidningen", švedų laikraštis, pirmasis tą žinią paskelbęs, rėmėsi "gerai informuotais pabaltiečių sluogsniais Londone", kurie kažkokių nuostabių būdų patyrę net latvių kompartijos centrui iš Maskvos jau kovo mėnesį tuo reikalu duotas instrukcijas... Iš to reikėtų spręsti, kad tie "gerai informuoti sluogsniai" yra iš latvių tarpo.

Bet keista, kad tokia svarbią žinią patyrę "sluogsniai" pranešė ją visų pirma ne ten pat Londone esantiems Pabaltijį kompartijos pasiuntiniams, ne pabaltiečių politinės veiklos centrams ir ne savi spaudai, o tiesiog... švedų laikraščiu! Vien jau dėl to tie "pabaltiečių" sluogsniai atrodo įtartini. Nors žinia jau spėjo apibėgti aplink pasaulį, bet nei latvių nei kitų pabaltiečių politiniai centrai tuo tarpu nieko nežino, iš kokių gi "sluogsmių" ta žinia kilo... Ta proga prisimenama, kad švedų laikraščiai dažnai pasifymi sensacijomis, kurios beveik taip pat dažnai nepasitvirtina.

Gal "raudona anti"?

Kaikas spėja, kad tie "gerai informuoti sluogsniai" galėjo būti iš pačios Maskvos. Ešą, tai galėtų būti bandymas patirti, kaip Vakarai atsilieptų apie sumanytą Pabaltijį "išleisti" iš Sovietijos.

Bet toks bandymas Maskvai būtų prasmingas tik tuo atveju, jei tenai iš tiesų būtų galvojama ką nors panašaus daryti.

Teoriškai vadinamųjų sąjunginių respublikų išstojimas iš Sovietijos yra galimas. Tą leidžia Sovietijos konstitucijos 17 straipsnis. Tik toje konstitucijoje niekur nenurodyta, kaip ta teise respublikos gali pasinaudoti. Jų visų vardai yra įrašyti į konstituciją (13 str.). Taigi, išstojimas būtų konstitucijos keitimas. O konstituciją keisti gali tik aukščiausias sovietas dviem trečdaliais balsų. Vadinasi, respublika pati savo valia išėiti negali. O kas gi gali sovietė išėjimo sumanytą iškelti, jeigu toks sumanymas būtų pasikesinimas į Sovietijos teritoriją ir jos vieningumą — sunkiai baudžiamas nusikaltimas! Tokią mintį galėtų išdrįsti iškelti tik tie, kuriems baudžiamasis statusas nepavojingas. O jeigu tokių ten yra, tai niekur kitur, kaip tik pačiame maskviniame partijos prezidiume.

Kas gi Maskvą verstų atsižadėti Pabaltijį?

Politinės tų kraštų išeivijos veikla, be abejo, Kremliaus valdovus erzina. Bet ne taip labai, kad jie dėl to jau nebegalėtų suvaldyti savo nervų ir nebegalėtų dėtis, nerandą reikalo į jį dėmesį kreipti. Neteko matyti ar girdėti, kad Maskva ar vilniškiai jos patikimieji kaip nors reaguotų, pavyzdžiui, dėl Vilko ar kitų panašių organų veiklos. Per porą

V. RASTENIS

pastarųjų metų jų "nervai neišlaikė" tik dviem atvejais: viena kartą, kai Pabaltijio kraštų diplomatai buvo drauge su visais kitais diplomatais pakviesti į Jungtinių Valstybių Prezidento rengtą priėmimą, kitą kartą — kai Jungt. Valst. Prezidentas pasveikino Kalėdų proga pavergtąsias tautas, o po to netrukus Valstybės Sekretorius priėmė Pavergtųjų Tautų Seimo delegaciją. Tais atvejais Pabaltijio kompartijų atstovams (Sniečkui, Laciui, Paleckiui) buvo duotas žodis Maskvoje papiktodžiauti prieš senuosius Pabaltijio kraštų diplomatus ir antruoju atveju prieš prezidento sveikinimą.

Iš to galima spręsti, kad Vakarių "pasyvus pasipriešinimas" prieš Pabaltijio okupaciją, apčiuopiami reiškiamas diplomatinė atstovų pripražinimu, Pabaltijio valstybių piliečiams jų pilietybės pripažinimu, Maskvą gerokai erzina ir, galimas dalykas, tam nemalonumui prašalinti ji nesigailėtų tam tikros aukos. Bet ar tokios didelės, kaip Pabaltijio išskyrimas iš Sovietijos ribų?

Tai būtų Maskvai perdidelė auka

Nekalbant apie tai, kad tuo Maskva netiesiogiai prisipažintų įsijungusi Pabaltijį nereguliariai, tai būtų labai gili operacija ūkiniu ir administraciniu požiūriu. Visi Pabaltijio kraštai iki menkiausių smulkmenų administruojami iš Maskvos ir kiekvienas ūkinis veiksmas yra įjungtas į bendrą visos Sovietijos planą. Kaip nors tvarkingai atskirti būtų beveik tas pats, kaip bandyti atskirti kūno dalį, neatskiriant jos nuo bendros kraujo apytakos ir nervų sistemos. Faktiškai atskyrimas galima tik be atodairos viską nukurtus ir ryžtantys viską atskirtuose kraštuose organizuoti iš naujo. Tai būtų didelis ūkinis perversmas atskiriamuose kraštuose ir nemaža spraga bendrame Sovietijos ūkyje.

Maža to. Juk ir gyventojų problema turėtų iškilti. Atskiriamų kraštų gyventojai nebegalėtų būti toliau laikomi Sovietijos piliečiais. Kiltų išsijusių bei "savanoriškai išvykusiųjų" ir į šiuos kraštus iš Rusijos atkeltųjų žmonių grįžimo ir pilietybės klausimai. Ryšiai su Vakaraus atskirtuose kraštuose savaime neišven-

giamai sustiprėtų. Kiltų ir ginkluotųjų pajėgų klausimas: žodžiu sakant, tai būtų didelis žingsnis pakeliui į Sovietijos grižimą į 1939 metų sienas ar... net ir visišką išsiskirstymą.

Visa tai nėra neįmanoma, bet sunku patikėti Maskvos partijos viršūnė jau jaustusi Pabaltijio okupacijos nepripažinimo tiek išvesta iš kantrybės, kad imtųsi tokios sau nuostolingos ir pavojingos operacijos.

Tiesa, jeigu ta operacija šiaip taip pavyktų ir vadžios būtų rąkose tvirtai išlaikytos, Sovietija galėtų tikėtis šokių tokių laimėjimų. Visų pirma, ji galėtų tikėtis oficialaus naujosios padėties Pabaltijį pripažinimo Vakaruose. Galėtų tikėtis, kad Pabaltijio kraštų pasiuntinybės, konsulatai būtų uždaryti, pasai nebebūtų pripažįstami, būtų sudaryti nauji diplomatiniai santykiai, atsiųstų Estijos, Latvijos ir Lietuvos "raudonos" pasiuntinybės bei konsulatai, tų valstybių esamas užsieniuose turtas būtų perduotas naujoms "nepriklausomoms" vyriausybėms, ir, pagaliau, būtų išsuderintos vietos tų kraštų delegacijoms net Jungtinėse Tautose...

Bet nėra garantijų, kad Vakarai taip jau lengvai visą tą "permainą" priimtų, nors Bulgarijos, Rumunijos, Vengrijos ir Albanijos delegacijų pernykštis išleidi-mas į Jungtines Tautas ir gali Maskvai nemaža tokių vilčių kelti. Šie neužtikrinti laimėjimai negali atverti tos kainos, kurią Maskvai kaštuotų Pabaltijio atjungimas. Savanoriškai to daryti ji negali norėti. O tokio didelio spaudimo, kuris ją verstų tai daryti, tuo tarpu nematyt.

"Privati iniciatyva"?

Todėl šiose aplinkybėse, jeigu nepasiduotum tikėjimu, kad šiuo metu iš Maskvos turi pabirti viena po kitos netikėtiausios staigmenos, švedų laikraščio paskleis-tą žinią galima vertinti tik kaip nežinomo korespondento lakios ir gana išradingos fantazijos vaisių. Išradingos todėl, kad dalykas gana gerai ir palankiu laiku sugalvotas. Paviršutiniškai padėtų tepažįstantieji įuairių kraštų laikraščių redaktoriai nesunkiai patikėjo, kad tai gali būti tiesa, ir žinią kartoję, aiškino, kaip kurie net... papildė. Lengvatiškių pasaulyje netrūksta ne vien tik balandžio pirma.

LIETUVOJ KEIČIA ŽEMĖS ŪKIO VADOVUS

Kunčinas (Piotr Ivanovič), tarybinių ūkių ministeris Vilniuje, atleistas iš pareigų ir į jo vietą paskirtas Igiolinis žemės ūkio ministeris Augustinaitis. Tą pakeitimą skelbiant nenurodyta, kas bus naujas žemės ūkio ministeris.

Tarybinių ūkių ministerijos

Viceprezidentas R. Nixonas, kuris globos ALT S-gos ruošiamą lietuvių sąskrydį Washington, neseniai padarė oficialų pareiškimą, kad sieks ir antram terminui nominavimo į viceprezidento pareigas.

Pasėkos Maskvos negali džiuginti

Kieno ta žinia bebūtų sugalvota, ji, bent propagandiniu požiūriu, bus greičiau bent kiek pasitarnavusi Pabaltijio tikros nepriklausomybės gynėjui, o ne Maskvos frontui. Visų pirma, plačiai pereinama per didžiąją spaudą, ta žinia priminė, kad Pabaltijio kraštų problema dar yra gyva ir neišspręsta. Spauda tą žinią aiškino, kaip Maskvos rengiamą "šachmatinį ėjimą" prieš Vakarių atkaklų laikymąsi nepripažinimo politikoj. Visur spaudoje buvo pabrėžta, kad, jeigu Maskva ir suteiktų Pabaltijio kraštams "satelitų" padėtį, iš esmės ten maža kas tepasikeistų. Ta pačia proga buvo priminta, kad tie kraštai, tiesa, sovietų yra įjungti, bet kad tas įjungimas tarptautinėje plotmėje dar neįprastas ir vien dėl "mažosjo pirštelio pajudinimo" nesirengiamas pripažinti.

LIETUVOJ ŽEMĖ DIRVŲNUOJA

Apie pusę milijono hektarų (1,235,550 akrų) žemės bedirvonuos Lietuvoje, net jeigu ir bus įvykdytas šių metų sėjos planas. 1955 metų pasėlių plotas oficialiai buvo skaičiuojamas 1,714,000 ha. Šiame planuota patikslinti plotą padidinti trim šimtais tūkstančių ha, t. y., iki 2,014,000 ha. 1939 metais dabartinės Lietuvos teritorijos pasėlių plotas buvo 2,539,630 ha.

LNA

VISAM PASAULY

• Iš Anglijos išvažiudami Maskvos valdovai Chruščiov ir Bulganin kiek daugiau šypsosios, nes — pasisekė išvažiuoti sveikiam, šiek tiek anglams miglų papūsti, paprašyti kad anglai juos suartintų su amerikiečiais ir išgaut Edeno pažadą lankytis Maskvoje.

• JAV per ateinančius 13 metų į naujų kelių statybą ir senų sumoderninimą numato investuoti virš 51 biliono dolerių. Tie investuoti pinigai bus išrinkti iš pakeltų mokesčių benzinui, automašinų padangoms ir kt.

• Penki Rusijos jūrininkai, kurie buvo pagrobti JAV ir lėktuvu išvežti, Maskvoje padarė specialų pareiškimą, kad jie nesą pagrobti, bet jiems išvykti amerikiečiai darė visokius trugdymus ir visai nenorėjo. Ragavusiems rusiškąjį komunizmą labai aišku kas tą pareiškimą jiems padiktavo.

• Jugoslavijos komunistinis diktatorius Tito, gavęs Aukščiausiojo Sovieto kvietimą, dar šių metų birželio mėn. vyks į Maskvą. Tą Tito vykimą į Maskvą jau spėjo pavadinti vilko grįžimu į mišką.

• JAV Informacijos agentūra praneša, kad Vakarių Berlyne tuoj bus pradėtas spausdinti rusų kalba žurnalas "America Illustrated". Iš ten žurnalas bus siunčiamas į Rusiją. Bet siunčiamas ten, kur rusai leis...

• JAV Raudonasis Kryžius 1955 metais, įvykus didžiuliams potvyniams pačioje Amerikoje, Azijoje ir kitur, turėjo didžiulias išlaidas kokios buvo jo istorijoje per 75 metus — 29 milijonus dolerių.

JAV laivyno helikopteris tempia 300 tonų laivą demonstruodamas, kaip jo pagalba galima išvengti minų laukų. Helikopteriai vis daugiau ir daugiau pritaikomi taikos ir karo reikams.

Kada bus panaikinta stalininė sistema?

Apkaltinus Staliną, tuojau iš visų muziejų ir įstaigų dingio jo portretai. Visiškai nenusistebėjusieji išgirdę, kad ir Stalino laivai išnyks iš mauzoliejaus. Ir visko galima tikėtis, bet tik ne bolševikinio imperializmo stalininės sistemos panaikinimo.

Apkaltinus Staliną, tuojau reikėjo sugriauti ir visą bolševikinę sistemą, panaikinti baudžiavą pas save ir visuose bolševikų užimtuose kraštuose. Bet priešingai, dabartiniai Kremliaus valdovai ne tik kad nori įsitvirtinti toje imperijoje, kurią užgrobė Stalinas, bet nori ją dar padidinti.

Komunistinė spauda šiaandien skelbia, kad už visus valymus ir žudynes didžiausią atsakomybę neša Stalinas ir Berija. Bet juk vyriausio budelio postą užėmė Berija tik 1938 metais, kada kraujingiausias raudonosios armijos valymas jau buvo užsibaigęs. Iš buvusių vergų stovyklose parodymų ir kitų prieinamų šaltinių paaiškėjo, kad Berijos laikais teroras bent laikinai buvo sumažėjęs. Iš Berijos pirmtakūno Ježovo aukų, Berijos laikais iš vergų stovyklų buvo paleisti net šimtai tūkstančių ištremtųjų. Todėl Berija negali būti kaltinamas senosios komunistinės gvardijos išnaikinimu. Tose masinėse egzekucijose dalyvavo Chruščev, Bulganin, Malenkov, Kaganovič ir Mikojan, kaip patikimiausi Stalino bendradarbiai.

Dabar garsiausiai rėkiantis Chruščev buvo vienas iš brutaliausių Ukrainos budelių. Jis buvo Stalino pasiūstas praveisti kaimų kolektyvizaciją. Jis yra atsakingas už keletą milijonų ukrainiečių išmarinimą badu ir keletą milijonų ištremimą Sibiro šalies ir bado mirčiai. Jis po karo brutaliausiai išžudė šimtus tūkstančių nekaltų ukrainiečių neva už bendradarbiavimą su vokiečiais. Dabar tą misiją ten atlieka Stalino patikėtinis Kaganovič.

Malenkov, taip pat buvo ištikimiausiu Stalino bendradarbiu visuose valymuose. Jis pirmininkavo stalininiame sekretoriato, buvo organizacinėje komisijoje ir Politbiure. Savo karjerą jis pradėjo M.V.D. ir joje dabar tebedirba.

Bulganin taipogi yra kilęs iš M.V.D. eilių. Karo metu Stalinas jį buvo paskyres krašto apsaugos viceministeriu ir davė jam maršalo laipsnį. Jis yra be jokio karo mokslo, buvo tiksliai politiniu komisaru ginkluotose karo pajėgose.

Kitas stalininis maršalas Vorosilov, laike kraujingiausio raudonosios armijos valymo buvo krašto apsaugos ministeriu. Jis į kruvinasias Stalino rankas išdavė kariuomenės "samokslininkus" su maršalu Tuchačevskiu

priskaję. Jeigu Chruščev pri pažįsta, kad 5000 aukščiausių laipsnių karininkų buvo išžudyta nekaltai, tai už tuos darbus atsakomingas asmuo Vorosilov dar tebėra gyvųjų tarpe ir Chruščev jam patikėjo aukščiausių valstybės galvos postą.

Lietuviai, latvis ir estas nekuomet neužmirš dabartinio Sov. Sąjungos vyriausio budelio Ivan Serov. 1941 metais jo įsakymu No. 001223 iš Pabaltijio valstybių buvo deportuota į Sibirą, kad ten nuo bado ir šalčio išmirtų apie 200,000 lietuvių, latvių ir estų.

O dabar nekaltiausias avinėlis Molotov, kuriam pagal Chruščevą žodžius, grėsė mirties pavojus iš Stalino pusės, juk nuo 1917 metų buvo artimiausiu diktatoriaus bendradarbiu. Nuo 1930 metų iki Vokietijos-Sov. Sąjungos karo pradžios jis buvo vyriausybės priskaję. Nuo 1939 m. gegužės mėn. jis buvo užsienio reikalų ministeriu ir tame poste išbuvo iki 1949 metų, kol buvo paskirtas vicepirmininku. Tik dėl savo ištikimybės Staliniui buvo paskirtas centralinio komiteto sekretorium 1922 metais, o 1924 metais jau buvo įvesdintas į Politbiūrą.

Niekas kitas taip nepasidarbavo kaip Molotov, įvedant diktatūrą Sov. Sąjungoje ir užsieninėse komunistinėse partijose. Molotov vedė slaplus pasitarimus su Hitlerio vyriausybe, Molotov važinėjo į Berlyną, Molotov ir dabar vadovauja diplomatinę, bolševikinę imperializmo ozenzyvą.

Visų čia paminėtų asmenų pašalinimas iš jų užimamų vietų taip pat dar nereikėtų Sov. Sąjungoje pasikeitimo. Tada tik galima bus kalbėti apie pasikeitimą, kada bus panaikinta vergija Sov. Sąjungoje ir visuose bolševikų užimtuose kraštuose, atstatyta bolševikų užimtų kraštų visiška nepriklausomybė.

Juožas Šarūnas

Suomijos kariuomenės seržantas Antti Viskari, 27 metų, Bostono maratono bėgime (26 mylios ir 385 jardai) pagerino pasaulio rekordą 4 minutėmis ir 8 sekundėmis. Tą kelią jis prabėgo per 2 val. 14 minučių ir 14 sekundžių. Jį sveikina (kairė) Bostono burmistras John B. Hynes.

DIRVA

Lithuanian Weekly, published by American Lithuanian Press & Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telephone: HEnderson 1-6344. Issued in Cleveland every Thursday. Editor: Balys Gaidžiūnas. Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879. Subscription per year in advance: in the United States — \$5.00 in Canada — \$5.50, elsewhere — \$6.50. Single copy — 10 cents.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas VILTIS, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo D-Jos (Nepelnui), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: HEnderson 1-6344. Išėina Clevelande kas ketvirtadienį. Redaktorius: Balys Gaidžiūnas. Įregistruota kaip antros klasės siunta 1915 m. gruodžio 6 d., Clevelande pagal 1879 m. kovo 3 d. įstatymą. Prenumerata metams iš anksto: Jungt. Amerikos Valstybėse \$5.00, Kanadoje — \$5.50, kitur — \$6.50. Atsk. Nr. kainu 10 centų.

Šią savaitę...

Balys Gaidžiūnas

Mūsų tarpe, ypač politikujančiųjų, įsigalėjo keista mada — kalbėti apie vienybę, visų lietuvių dranų bendradarbiavimą, bet praktikoje tą vienybę pačiomis grubiausiomis priemonėmis ardyti. Ardyti šaukiant, kad tuo siekiama vienybės...

Stai neseniai Clevelande pradėjo tokiais priemonėmis vienybę "organizuoti", tik sau monopolizavę demokratų vardą, keli asmenys. Jų iniciatyva įvyko "draugiškas pasikolijimo" susirinkimas, paskiau buvo atsikviesęs Karolis Žalkauskas pakalbėti apie VLIKą, dabar girdėti, kad tie didieji demokratai rengia triukšmingą rezoliuciją vėl pakolioti tautininkus.

Kągi, kaip kas išmano, taip save ir gano. Bet iš tų pastangų, kurios tikrai veda į nevienybę, matyti, kad tie "vienybės" organizatoriai dar labai toli nuo demokratinio elgesio ir demokratinio bendradarbiavimo pastangų. Juk jiems demokratija tai jų įsakymų klausimas, jų padiktavimų pildymas. O vienybės kūrimas, tai koks tai "atsiskaitymas" su tautininkais vardan vienybės ir VLIKo stiprybės... Ar nejuokinga?

Mes jau anksčiau sakėme, ir dabar pakartoti norime, kad apie vienybę kalbėdami nesiramstykiame į tvorą, kurių senai nebėra. Apie vienybę, jei jos norime nuoširdžiai pasiekti, nekalbėkime pagiežą ir įžeidinėjimus skleidžiam. Vienybės reikia nuoširdžiai, tyra meile ir atvira širdimi siekti. Vienybę įgyvendinant visad reikia pradėti ne nuo kitų, bet nuo savęs. O jei apie vienybę kalbėsime, bet savo elgesio ją sukurti visas galimybes suardysime, mes būsimė ne vienybės organizatoriai, bet demagogai, lietuvių tarpe tik piktas seklos sėjantieji.

Apie tokius vienybės "organizavimus" pasisako ir J. Laisvė — Lietuvių Fronto laikraštis Nr. 9. Vertėtų jį paskaityti ir clevelandiečiams didiesiems demokratams, kurie gal ten geriau įžūrės jų kreivų pastangų vertinimą. Tarp kitko, ten apie tautininkus yra įdėtas ir toks sakiny: "Barti, sakysim, tautininkus, kad jų pačių nėra diskusijose, yra ne daugiau sėkmingas reikalas kaip pamokslas tiems, kurie bažnyčioje nesilanko".

Ir tautininkai ne tik nesilankys į tokius pasikolijimo susirinkimus, bet ir jais visiškai nesidomės, nes gi yra ir taip daug rimto darbo Lietuvos laisvinimo ir lietuviybės išlaikymo bare, kurį mes dirbsime, o jūs koliaukitės ir taip "vienybę" organizuokite....

Andai į Dirvos redakciją vienas skaitytojas atnešė parodyti iš lietuviško dienraščio gautą sąskaitą už paskelbimą tame dienraštyje žinutės, kad Sibiro tremtyje atsiliepė vienas jo pažįstamas, ieškas savo artimųjų. Tas skaitytojas atėjo piktas, bardamasis, kad tas besiskelbiantis labai patriotiškas dienraštis, iš Sibiro tremtinių noro susirišti su

savo artimaisiais, daro biznį. Ir ta pačia proga paklausė, ar mes už tokius paieškojimus taip pat imame pinigus.

Jam buvo paaiškinta, kad tokius paieškojimus skelbiame nemokamai, kad ne iš vieno lietuvių, skaitytojo ar ne skaitytojo, nesam nieko paėmė, ir kad ateityje taip pat nemokamai patarhausime visiems lietuviams susirišti su savaisiais tiek Lietuvoje, tiek Rusijos tremtyje.

Mes džiaugiamės, kad praėjusią savaitę galėjome į įvairius Amerikos miestus persiųsti 14 laišku, gautų iš Lietuvos, Sibiro ir kitų lietuvių kančių vietų.

CHICAGOS GYDYTOJAI

Tel. ofiso Prospect 5-1717
Residencijos REpublic 7-7406
Dr. S. Biežis
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 West 63 St.
VAL.: 1-3 popiet ir 7-8 v. vak.
Trenčad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Šeštad. tik nuo 1-3 val. popiet.
Resid. 3241 W. 66th PLACE

Tel. oficio EVerglade 4-7376
Tel. buto GRaceland 2-9203
Dr. Juozas Bartkus
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Norvest Medical Center
2336 West Chicago Ave
Chicago 22, Ill.
VAL.: 1-3:30, 6-8:30 p. p. pirmad.,
sekmrad., ketvirtad., penktad.,
Tik susitarus trečiadieniais.
11-2 p. p. šeštadieniais.

GARANTUOTI SIUNTINIAI!

Lietuvoje ir į Pabaltijo kraštus, Ukrainon, Lenkijon, Rusijon greičiausiai ir pigiausiai siunčia siuntinius ši firma

J. Kamienski JANIQUE TRADING CO.

1029 Fairfield Ave. (netoli W. 11 St.)
Cleveland 13, Ohio Telef.: CHerry 1-5547

Centrinė firma yra Toronto, Ont.
835 Queen Street West, Toronto, Ont.
ir skyriai didesniuose miestuose, Kanadoje ir Amerikoje.
Išsiuntimo skyrius yra ir Clevelande.

Klijentų patogumui skyriai atidaryti:
1162 Broadway Ave., Buffalo 12, N. Y.
Telef.: FI 1272

2314 W. Chicago Ave., Chicago 22, Ill.
Telef.: BRunswick 8-6780

Visus mokesčius ir visas išlaidas apmokama čie vietoje, tat gavėjai krašte jau nieko nemoka.

Už naujas medžiagas imama tikta 50% vertės.
Visas siunčiamas prekes galima pasirinkti įstaigoje, kuri atidara dekvieną dieną nuo 12 val. p. p. iki 8 val. vakaro.

JUOKTIS SVEIKA!

Linksmos saulėtos nuotaikos įgysi skaitydamas humoro ir savikritikos žurnalą

PELĖDA

Išėina kovp, birželio, rugsėjo ir gruodžio mėn.
Rašykite šiandien: PELĖDA, 231 Wallace Ave., S., Welland, Ont., Canada.

Prenumerata metams \$1.00 į visus pasaulio kraštus.
Atskiras numeris 30 cent.

KAS IR KUR

• Dainų šventės komitetas praneša, kad JAV ir Kanados Dainų šventę, įvykstančią liepos mėn. 1 d. chorų dirigentais bus: Bronius Budriūnas (Los Angeles), Stasys Gailevičius (Toronto), Alfonsas Mikulskis (Cleveland), Stepas Sodeika (Chicago), Alice Stephens (Chicago), Kazys Steponavičius (Chicago) ir Juozas Žilevičius (Elizabeth).

• Iš Anykščių rajono biudžeto šiemet 200.000 rublių skirta Jonui Biliūno paminklui pastatyti, o 40.000 rublių tėviškės namams restauruoti, kuriuose turėtų būti įrengtas rašytojo muziejus. Bolševikai skelbia, kad Trakų piliai restauruoti apsvartytas arch. Br. Kruminio projektas. Svarstomas ir Vilniaus aukštutinės pilies restauracijos klausimas...

• Sovietai rudenį pasiųs į JAV "vieną iš populiariausių tarybinių choreografinių kolektyvų, valstybinį liaudies šokių ansamblį, vadovaujamą Igorio Moisiejevo". Ansamblis išvyks š. m. rugsėjo mėnesį ir gastroliaus JAV-se du mėnesius. Taip pat demonstruos "didelę TS liaudies tautų programą". Ar bus kas nors iš lietuvių liaudies kūrybos pademonstruota — Vilniaus radijas neskelbia.

• Konsulas V. Stašinskas dalyvavo New Yorko Konsulininko korpuso šio mėnesio susirinkime.
• Gen. Konsulas J. Budrys balandžio 17 d. dalyvavo Syrijos Nepriklausomybės sukaityties minėjime UN rūmuose, kviečiamas Syrijos Delegato prie UN.

• Iš "Tiesoje" paskelbtos vieno pranešimo santraukos yra pagrindo spėti, kad buv. Žemės ūkio Akademijos rektorius ir švietimo ministeris prof. J. Tonkūnas dabar yra Dotnuvos selekcijos stoties vyresnysis.

• K. Dineika yra Druskininkų "gydomosios fizikultūros parko" vedėjas.

• Paleckis jau kuris laikas daugiau būna Maskvoje kaip Vilniuje. Balandžio pradžioje jis (vienas tarp septynių rusų) dalyvavo delegacijoj ir parlamentarų konferencija Dubrovniko, Jugoslavijoje.

• Kaune, Pažangos Bendrovės rūmuose dabar esančios įkurdin-

tos įvairios įstaigos. Juose esąs ir Mokslų Akademijos fizikos ir technikos institutas.

• Iš Klaipėdos krašto į Vakarų Vokietiją, yra atvykę virš 20 šeimų, kurie atvežė nemažai žinių apie gyvenimą Lietuvoje.

DETROIT

PAREMKIME VOKIETIJOS SKAUČIŲ STOVYKLAS

Skaucių Sesierys Vadijos Socialinis skyrius, kaip pernai, taip ir šiemet, rūpinasi, kad kuo daugiau suteiktų lėšų Vokietijos skaucių stovykloms. Vokietijos skautės, kurių tėveliai daugiausia iš gaunamų menkų pašalpų gyvena, be mūsų paramos nepajėgs suruošti savo stovyklas.

Praėjusią vasarą Detroito visuomenė šiam tikslui suaukojo \$107.50. Būtu miela, kad ir šiemet ne mažesne, bet dar didesne auka galėtume paremti idealistinį skautišką užjūrio jaunimą. Šios vasaros stovykloms paremti auka renka: S. Bludziuvienė, E. Bulotienė, E. Kutkienė, V. Pauža ("Neringa"), Z. Buknytė, M. Lekniūtė, V. Tamošiūnas, S. Iljasevičius, R. Bilaitienė, V. Vis-kanta, Rabašauskienė.

Skaucių vadovybės vardu nuoširdžiai prašau Detroito visuomenę, rinkėjams kreipiantis, savo, nors ir kukliausia, auka prisidėti, kad galėtume sudaryti sąlygas visoms užjūrio skautėms stovyklauti.

Ir čia, ir ten vakarais prie lauzų teskamba lietuviška daina, tetrykšta tas pats jaunatviškas džiaugsmas.

V. s. K. Kodatienė,
Skaucių Sesierys Vadijos
Socialinio Skyriaus Vedėja

MIAMI

PAGERETAS ANT. NORRIS

Miami Lietuvių Klubas, balandžio mėn. 22 d. surengė šaunų pagerbimą Antanui Norriui, buvusiam to klubo pirmininkui. Pagerbimą pradėjo dabartinis klubo pirmininkas Radgers, pristatęs vakaro vedėją adv. Perry. Buvo pasakyta daug gražių koltų, Anita Navickaitė padainavo kelias dainas, įteikta dovana. Visi dalyviai buvo labai patenkinti gražių ir mielu pobūviu.

Juozas Ratkus

DIRVA

LAUKIA

JOSŲ TALKOS!

Legionierius

JAUNIMO PETICIJA PASIRAŠO AMERIKOS LEGIONIERIAI

Illinois valstybės Amerikos Legiono Antisubversivinės Komisijos surengtame seminare Chicagoje, suvažiavusiems delegatams buvo pristatytas Lietuvių Jaunimo Peticijos reikalas. Seminare dalyvavo virš 300 Amerikos Legionui Illinois vadovaujančių asmenų iš visų valstybės miestų.

Antisubversivinės Komisijos Pirmininkas p. Edward Clamage, pranešdamas apie mūsų jaunimo peticiją, susirinkusius paragino ją pasirašyti šiais žodžiais: "Mes turime kovoti prieš komunizmo įtaką ne tik Amerikos viduje, bet būtina pagelbėti ir kitiems kraštams nusikratyti komunizmo vergijos. Vienam tokių kraštų — Lietuvai, galime padėti pasirašydami peticiją mūsų Prezidentui, liečiančią komunistų išvežtį į Sibirą lietuvių grąžinimą atgal į jų tėvynę. Peticiją čia yra atnešę lietuvių jaunimo organizacijų atstovai."

Peticiją pasirašė visa eilė žinomų Amerikos Legiono Illinois vadovaujančių asmenų, Distrikto ir Postų komandierių. Jų tarpe ir A. Wayne Murphy, American Legion National Research Direktorius. Klausytojų tarpe buvusi p. M. Ernestine, paskaitininkė ir organizatorė antikomunistinių diskusijų vakarų bei greitu laiku išėisiančios knygos "Heroes from the Red Hell" autorė taip pat pasirašė peticiją. Veik kiekvienas pasirašydamas pasiėmė su savimi peticijos tekstą. Taip pat buvo išdalinta ir nemažai kopijų JAV Atstovų Rūmų nario Micheal Feigham kalbos Kongrese, kurioje iškeltas ir Lietuvos reikalas. Seminare pagrindines kalbas pasakė garsus komentatorius Fulton Lewis ir Illinois valstybės senatorius Paul W. Broyles.

Jaunimo Peticijos reikalus seminare tvarkė studentas K. Dirkis, padedamas R. Mieželio. Juos seminaro vadovams laišku rekomendavo Don Varno Posto komandierius Phil Mosteika ir adjutantas S. J. Samoska. Posto vadovams šį reikalą pristatė skautų veikėjas Don Varno posto narys Juozas Karklys. Siems legionieriams turime padėkoti už Jaunimo Peticijos svarbumo supratimą ir pagalbą. Don Varno Postas Chicagoje jau nebe pirmą kartą parodo savo tikrai lietuvišką dvasią. Tereikia prisiminti, jog Don Varno postas aktyviai parėmė Molotovo piketavimą Chicagoje, suorganizuotą lietuvių pereitą vasarą.

ISRINK

DEMOKRATŲ

Thomas O. MATIA State Senator

REMIAMAS: Cleveland News
Cleveland Plain Dealer
Citizens League
Narys
Ohio House of Representatives
1955-56

Buv. išrinktas
Ohio Political Newspapermen 1955-56
"An Outstanding Legislator"

X

THOMAS O. MATIA

Mayor William J. Racek, Campaign Chr.

Geriausie sveikinimai draugams ir rėmėjams

PALEY PLUMBING AND HEATING COMPANY

3308 East 116th St.

Call SK 1-9772

IŠKIRPKITE IR NEŠKITE Į BALSAVIMUS

TAXPAYERS SLATE

Democrats

Governor — (Vote for 1)

JOHN E. SWEENEY

County Commissioners — (Vote for 2)

JOHN WILAMOSKY
JOHN T. DeRIGHTER

County Prosecutor — (Vote for 1)

MICHAEL PUSTI

Sheriff — (Vote for 1)

JOHN M. NOVAK

State Senate — (Vote for 4)

RAY B. JABLONSKI
DE FOREST MELLON
JOSEPH W. GATZ
GERALD S. GREENE

State Representative — (Vote for 8)

JOHN E. TALAN
JOSEPH F. GORNICK
JACK M. LEVIN
NICHOLAS P. RESCIC
GEORGE L. NYERGES
ANTHONY L. NOSAN
E. J. KELLY
CHARLES JARVIS

"Geriausias pasirinkimas
mokesčių mokėtojams"

Metropolitan Democratic Committee
Michael Pusti, Chairman
Charles Jarvis, Treasurer
John E. Talan, Secretary

VOTE FOR...

LAURENCE W.

MARLIN

JUDGE COMMON PLEAS COURT

"JUSTICE TEMPERED WITH MERCY"

Term from January 1, 1957

DEMOCRATIC PRIMARIES — TUES., MAY 8, 1956

X

LAURENCE W. MARLIN

JUSŲ BALSAS UŽ

ATNAUJINIMĄ

apskrities labdarybės pareigų

kad pagelbėtų...

- Benamiams vaikams
- Ligoniams ir invalidams
- Džiovos ligoniams
- Šeimoms varguose

Šis 1.7 mil. mokesčių yra tik atnaujinimas. Jei nebus atnaujinta, apskritis praras 12 mil. iš valstybės ir valstybės labdarybės pajamų.

VOTE FOR

THE COUNTY WELFARE LEVY

PRIMARY ELECTION TUESDAY, MAY 8.

Citizens Committee FOR
The County Welfare Levy.
William I. Ong, Chairman

Jurgio Savickio dienoraščiai

B. KAZIMIERAITIS

Mūsųose ne taip jau dažna susilaukti knygos pavidalo dienoraštį, ypač tokį, kuriame autorius protarpiais būtų vis užrašinęs kurio nors itin reikšmingo laikotarpio įvykius. Atsidėjus ir rūpestingai savo darbą išmanančio žmogaus rašytas, toks dienoraštis gali būti labai reikšmingas dokumentas, ypač neramiais laikais rašytas, kai sutrinka spauda ar kai jai saugumo sumetimais ne viską valia rašyti.

Tiesa, tokie užrašai neturės visuotinio reikšmės, bus daugiau atskiros žmogaus ir jo aplinka pasibaigiančių stebėjimų vaisius, bet tuos visuotinės reikšmės turinčius dokumentus po įvykių paskelbia didžiųjų kraštų didieji valstybininkai (sakysim, Churchillio knygos, nupaskojančios pastarojo karo įvykius) politikams ir istorikams pasidomėti. O kaip atskiras žmogus išgyveno didžiulius įvykius, ką jis matė ir girdėjo ir ką pats išgyveno, tai daug, sakyčiau, įdomiau eiliniam skaitytojui.

Lietuviui įdomiausia, kaip juos išgyveno lietuviai. Todėl dar ir dabar tebedomūs G. Petkevičiai, tės dienoraščiai, rašyti pirmojo pasaulinio karo metu Lietuvoje. O dabar "Terra" išleido pirmąjį tomą rašytojo Jurgio Savickio dienoraščių (išeis dar ir kitas tomas), pavadintų *Zemė dega* (456 psl.).

Žinoma, skeptikas galėtų imti ir suabejoti, kas čia šiuo atveju tas laimingasis, ar Jurgis Savickis, kad jo karo meto užrašai pasirodo knygų pavidalu bent po autoriaus mirties, ar lietuviškasis skaitytojas, kuriam rašytojas skyrė juos, nes dar tebeįvykdamas buvo atidavęs spausdinti, tik dėl didelės knygos apimtys vienas leidėjas palaikė ir nedrįso nešti spaustuvėn, o paskui paėmė čekišką "Terra", ir dar turėjo praeiti nemaža laiko, kol pirmasis gražiai atspausdintas ir dailiai įristas tomas išvydo saulės šviesą. Šitas skepticizmas galėtų kilti dėl to, kad dažna gimnazistė taip pat rašo dienoraštį, vadinasi, pati dienoraščio forma šiek tiek jau apvalkiota, bet ta forma taip pat padeda tiksliau suregistruoti faktus.

Savickis, žinoma, yra Savickis, ir pasitikėjimą kelia jau vienas pats tas vardas žmogaus, kuris lietuvių literatūrai yra padovanojęs "Šventadienio sonetus" ir "Tise aukštu sostu". Vadinasi, jei dienoraštyje užrašyti pritrūks reikšmingų faktų, tai ateis lietuvių literatūros džentelmonas ir paliks kokią literatūriniai perlukais žibantį puslapį ar ir visą lanką, ir sunku bus pasakyti, kas čia verčiau, ar įvykių registracija, ar tie perlukai. Dėl to visas skepticizmas atkrinta dar neskaičius knygos.

Užrašų - dienoraščio autorius visą karo metą išgyveno svetur, daugiausia pietų Prancūzijoje, netoli Nicos. Tai ten ir buvo parašyta ši knyga atliekamu nuo darbo darže laiku, taigi maždaug volteriško Kandido sąlygomis, kai jau oficialusis gyvenimas kaip ir baigtas, ir parašyta tokiu pat ironišku tonu.

Užrašai pradėti 1939 m., dar prieš karo pradžią, ir pirmasis tomas baigiamas 1940 m. Pradedamas rašyti, Jurgis Savickis tebebuvo dar Lietuvos ministru prie Tautų Sąjungos, taigi iš Prancūzijos, laikinai palikęs savo daržą, atsidurdavo Ženevoje, ir, šitaip tarp dviejų kraštų besidūdamas, sulaukė karo, matė pasirodymus jam Prancūzijoje ir neutralioje Šveicarijoje, Lietuvos įvykiams tirštant neteko vietos, kuri buvo reikalinga stipresniam ir landesniam už jį, ir tomas baigiamas netrukus po to, kai jis, nuvažiavęs dar likusių daiktų susirankioti, pasuko į Berną aplankyti ten tuomet laikinai apsisėjusio Lietuvos prezidento Antano Smetonos, o paskui galutinai grįžo į savo daržą, pro kurį skraidė artilerijos sviediniai (tas daržas karo metu atsidūrė dar arčiau Italijos sienos, ir Savickiui būdavo gerai girdėti kitapus sienos griežiami itališko karinio orkestro maršai).

Užrašai įdomūs keliais atvejais. Pirmiausia, kaip palikimas lietuviui, kuris stebėjo karą, bolševikų atėjimą į Lietuvą ne namie sėdėdamas, kaip tuomet daugumas mūsų, bet toli nuo namų, maišydamasis kariaujančiame ir neutraliame krašte, stebėdamas įvykius toli nuo namų ir tūlais atvejais iš laikraščių trumpai atžymėdamas kurioziškiausią užsienių reakciją (stebėtojo namuose labai svarų, reikšmingą ir vaizdingą dokumentą turime kito rašytojo, tai Igno Šeiniiaus "Raudonąjį tvaną" iš Lietuvos susovietinimo pirmųjų metų, ypač tirštą faktais). Mums, žinoma, įdomiausia visa, kas liečia Lietuvą, o juo labiau tirštųjų įvykių, juo daugiau tirštųjų Savickio užrašuose, iki svetimosios spaudos kraštutinio neapdairumo ir anekdotinio mūsų atžvilgiu žioplumo įskaitytinai. Skaitytojas dar ir šiandien turės skanaus juoko, paskaitęs, ką 1939 m. rudenį apie mus rašė prancūzai ir šveicarai. "Action Francaise" 1939 m. rugsėjo 21 d. perdavė iš Kauno šitokią žinią:

"Rusai artinasi prie Lietuvos sienos. Greit jau jie Lietuvą pasieks. Pabėgėliai iš Lenkijos vis tirščiau veržiasi į Lietuvą. Lenkų pabėgėlių tarpe daug žymių žmonių. Pavyzdžiui, Gardino vaivada, ponas Suvalkai, Pilsudskio draugas".

Tą bene bus pralenkęs "N. Zuercher Zeitung", išsispausdinęs Havaso agentūros žinią:

"Lenkijoje sumiti ir čia patalpinti vokiečių šnipai: Birštonas, Kulautuva, Palanga ir Rokiškis".

Šalia tų anekdotiškai skambančių žinių Savickis svarsto ir Lietuvos likimo klausimus pats vienas ir su čiauriais diplomatais. Labai įdomūs lenkų pasisakymai. Beskaitydami Savickio knygą, pasidariau išvadą, kad ne poeto Česlovo Milošiaus išradimas Lie-

tuva ir Lenkiją lyginti su Skotija ir Anglija, kaip jis tai darė rašydamas apie Mickevičių "Preuves" ir "Encounter" žurnaluose: šitokią giesmelę šiam mūsų rašytojui giedoto ir lenkų diplomatas (man prieš keletą metų šitokią pat mintį išvedžiojo lietuviškos kilmės lenkų žurnalistas).

Kai tolimesnis diplomatinės tarnybos klausimas pakibo ore, Savickis trumpam dar buvo parvažiavęs į Lietuvą apsidairyti Kaune, jau bolševikų gražintame Vilniuje ir savo tėviškėje. Tai buvo paskutinis jo atsisveikinimas ne tik su savo krašto didžiaisiais miestais, bet ir su brolio avelėmis. Nors Savickis santūrus čia, kaip ir visuose savo raštuose, bet išvažiavo vėl užsienin, atrodo, nepatenkintas visokiomis siūlomomis jam pareigomis, o vis dėlto neišsinešė kartėlio patiems aukščiausiems valdotojoms. Kur pajuto skriaudą, tai vis tarp savo buvusių artiminių bendradarbių, kurie iš-

stūmė jį iš vietos, bet ir tų jis nemini net pavardėmis, laikydamas, kad visame valstybės kosmose jo ištūmimas tiek tereikšmingas, kiek vienam Savickiui tesvarbu (gaus ar negaus jis algą ar bus paliktas ir užmirštas savo mažam alyvyne kapstyti). Mažesnis dvasinės aukštybės ir žemesnės kultūros žmonės paprastai šitokiomis progomis savo atsiminimuose ne tik išrėkia pavardes tų apsikresniųjų, bet ir purvais apdrabsto jas ir visus kitus žemiau ir ypač aukščiau esančiuosius. O Savickis, paskutinį kartą nuvykęs Šveicariją, jau nebe kaip diplomatas, žmogiško ir lietuviško jausmo vedamas, bėga aplankyti prezidento. Tie su prezidentu ir su buvusiais kolegomis diplomatais ta proga susitikimo puslapiai, sakyčiau, gražiausi visoje užrašų knygoje ir patys savickiškiausi. Nedaug tų puslapių skirta, bet jie kupini savickiškai tirštos ironijos savo kolegoms, kurie buvo nesiminių bendradarbių, kurie iš-

CANDIDATE FOR

JUDGE

COMMON PLEAS COURT

Term Beginning January 5, 1957
Democratic Primaries May 8, 1956

X | Joseph PIETRAFESE

For Good Government....

ELECT

Reuben M. PAYNE

STATE SENATOR

Endorsed by Cuyahoga County Democratic Executive Committee

PRIMARIES, TUESDAY, MAY 8, 1956

sakė Mėta, ir atmetė galvą. Bet aš pastebėjau, kaip ji paraudo.

— Kodėl tu rausti, Mėta, kai aš ką nors pasakau?

— Aš visai neraustu, aš niekad nepaustu, tu tik įsivaizduoji!

— Tikriausia, — atsakiau ir atsispyriau į kartį. Lėdo luitas pajudėjo ir staigiai pradėjo plaukti. Atsipalaiduodamas jis taip smarkiai trūktelėjo, jog Mėta, jeigu nebūtų sugriebusi mano ranką, stačia galva būtų įlėkus į vandenį. Luitas dar siūbavo, bet greitai visai išsilygino, ir aš jį variau sekuma, išilgai kranto.

— Žiūrėkit, jaunavedžių pora, — surėkė vienas berniukų nuo gretimo luito. Mėta pasilenkė, pakėlė gabaliuką lėdo ir paleido jį tiesiai į galvą mažajam Martynui.

— Jeigu tu dar kartą mesi, aš tau taip trinktelsiu, kad... — šaukė mažasis Martynas, o Mėta stovėdama šalia manęs pasakė: — Tikras žioplus.

Lėdo luitas pradėjo nebestumiamas plaukti, ir aš pastebėjau, kad srovė jį plėšia į atvirą jūrą. Migla dar labiau sutirštėjo, ir įspėjamas ragas šaukė be perstojo, tik su trumpais, greitais atsikėpimais.

— Mes turim baigt pasivažinėjimą, — prasiariau, — srovė per stipri ir ji traukia į šiaurvakarius.

— Bijai? — paklausė Mėta.

— Ne, — atsakiau, — ar tu kada nors pastebėjai, kad bijočiau?

— Ir kaip tu dar bijai!

— Kvailystė, — sušukau, — ar tu nematai, kad ledai pradeda eiti, jie laužiasi atviro jūron.

— Tu juk filosofas, — kalbėjo ji, — kažkas "aukštesnio", geresnio. Filosofai nebijo.

— Ir kur tu žinai?

— Mano protas tai sako, — sušuko Mėta, ir ji dar pradėjo taip šaukti, lyg būtų pakilusi audra ir plėštų žodžius nuo jos lūpų. — Jei-

ku tu nori būti "aukštesniu", neturi teisės bijoti.

— Aš nebijau, — šaukiau atgal, — aš tau įrodysiu.

Atsirėmiau į kartį, ir luitas kelis kartus apsisukęs pradėjo plaukti nuo kranto. Plo-nenioji jo pusė truputį pakilo ir vanduo aptaškė Mėtos batus.

— O! — šaukė ji, — ką tu darai?

— Dabar mes plauksim į Indiją, ir tu tapsi maharadžos žmona. Aš tave parduosiu.

— Neplauk į Indiją, grįšk, — šaukė Mėta. Antra banga persirito per luitą. Įsikibusi man į ranką, Mėta atsistojo ant batų kulniukų, kad apsaugojus kojas nuo sušlapimo. Ji dar daugiau išblyško, ir jaučiau, kad tai iš baimės. Ir mane supurtė, girdint įspėjamojo rago šauksmą. Srovė drąsė luitą, ir atrodė, lyg tūkstančiai nematomų rankų jį norį ištempti jūron.

— Tu visai beprotis, — dejavo Mėta, — grįšk atgal, tuojau!

— Aš esu filosofas, — atsakiau, — o filosofai nebijo.

— Tu esi tauškalas ir biauariai nuduodi, — šaukė Mėta abiem rankom apsikabinusi mano kaklą. Draugai nuo kranto šūkavo: — Jus nuneš, šokit į vandenį, jus nuneš!

— Tą pačią akimirka ledas pradėjo tratėti. Su triukšmu jis skilo pusiau tarp Mėtos ir manęs. Mėta išsigaudo ir paleido mane likdama vienoje luito pusėj, o aš kitoje.

— Šok, šok pas mane, — šaukiau, bet ji stovėjo su tokia nieko nesuprantančia veido išraiška, pravertomis lūpomis ir spoksojo į mane, lyg aš tikrai būčiau pasiryžęs plaukti į Indiją.

Jos luito pusė greitai tolo ir baltų, puolančių bangų vainikas artėjo prie Mėtos kojų. Neapsakoma baimė sukilo manyje, aš spyriaisi kartimi, iki mano pirštai pradėjo tirpti, ir manasis luitas pajudėjo kranto link.

— Šok į vandenį, — šaukiau Mėtai, — greitai!

— Šok, šok! — šaukė visi lakstydami krantu ir nebežinodami ką daryti. Mačiau, kaip Mėta artinosi prie luito krašto. Visai, kaip anuomet, vaikų kaukių baliuje, kada ji lipo laiptukais ant stalo. Ji laikė sugniaužus abiem rankom sijenėlį ir į priekį atkūsi kelius. Aš galvojau: vanduo lediniai šaltas, ji gaus širdies smūgį — ir prakeikiau visus pasaulio filosofus, o labiausiai aną Nietzsche, kuriuo aš gyriaisi, ir kuris mano manymu, šią akimirka buvo pats kalčiausias.

Mėta pasiekė kraštą. Lėdo luitas pakilo ir nėrė vandenin, panerdamas ir ją kartu. Pasigirdo gargaliavimas ir Mėtos nebemačiau, tačiau netrukus jos galva išnirio su prilipusiais prie veido plaukais. Ji stovėjo vandenyje iki krūtinės. Tada lėtai pradėjo eiti kranto link. Aš mačiau, kaip sunkiai ji kovojo su stipria srove, ir šaukiau: —

— Nepasiduok, Mėta!

— Plauk į Indiją, — suriko ji, — pralink iš čia!

Ir pradėjo verkti, ir jos ašaros susimaišė su vandeniu, bėgančiu nuo jos plaukų skruostais. Aš įriaisi artyn prie jos ir mes beveik kartu pasiekėme krantą. Aš nušokau nuo luito, o Mėta ant kelių išropojo krantan. Vanduo bėgo nuo jos rūbų mažais upeliukais ir ji drebėdama prašnabždėjo: — Aš turiu nusimesti rūbus, kitaip sušalsiu.

— Bet čia tu negali nusirengti!

— Tuomet parvesk mane namo. Vesk mane kur nors, kur galėčiau nusirengti.

Mano draugai ir keletas mergaičių susirinko apie mus ir mažasis Martynas sušuko: — Eime į maudyklės patalpas, mes atplėšim ten kambarį, — ir jie nubėgo palikdami mane su Mėta. Aš pakėliau ją. Ji aimanavo: — Ir kodėl tu taip padarei? Taip tai jau tikrai tau nereikėjo....

JOSEPH SASLAW KANDIDATUOJA Į COMMON PLEAS TEISEJUS

Clevelando advokatas Joseph Saslaw gegužės 8 d. įvykstančiuose rinkimuose kandidatuoja į Common Pleas Court teisėjus. Jis savo kandidatūrą stato nuo demokratų partijos. Gimęs Ukrainoje, į Jungtinės Valstybės Joseph Saslaw atvyko 1923 metais ir visą laiką aktyviai veikė ateivių tarpe. Jis buvo instruktorium pilietybės kursuose ir yra pilietybės vadovėlio autorius. Nuo 1941 iki 1945 m. jis buvo patarėju Office of Strategic Services tautybių reikalams. Pažino velionį prezidentą Antaną Smetoną. Gegužės 8 d. įvykstančiuose rinkimuose jis prašo visų lietuvių balsuoti už jį.

RE-ELECT

Frank S. DAY

COUNTY RECORDER

Democratic Primary, May 8, 1956

ABLE—EXPERIENCED—QUALIFIED

ENDORSED BY THE CUYAHOGA DEMOCRATIC ORGANIZATION

X | VOTE FOR FRANK S. DAY
COUNTRY RECORDER

PĖDOS SMĖLYJE

HANS WERNER RICHTER

(ISTRAUKĄ IŠ ROMANO)

Pavalgęs tuojau skubėjau į pajūrį, kad galėčiau Mėtai pasakyti naujieną ir pasivažinėti lėdo luitais. Šitai man dabar daugiau rūpėjo, nei visi pasaulio filosofai ir knygų pardavėjai. Nietzsche, sprendžiau aš, tikriausia irgi koks nors iš tų "aukštesniųjų", gal dar "aukštesnis" nei dėdė Augustas su monokliu, šeriniais plaukais, vaikštąs kasdien su kita moterim, kurios visos kalba apie per anksti subrendusius vaikus.

Ir nutariau su Nietzsche elgtis lygiai taip pat, kaip su dėde Augustu, jeigu kada nors ji sutikčiau.

Mano širdis dunktelėjo, kai pamačiau Mėtą. Ji stovėjo pakrantėje apsilvikiusi raudonai dažytu triušų kailių švarkeliu ir žiūrėjo, kaip mano draugai, atsispidami kartimis, šokinėjo nuo vieno luito ant kito. Buvo miglota popietė ir įspėjamas ragas šaukė už Heringsdorfo kas dešimt minučių, ir kartais į jo šauksmą atsiliepdavo laivas, toli už miglinės uždangos.

Srovė buvo nusišukusi nuo kranto į šiaurės vakarus. Vazinėtis buvo pavojinga ir aš žiūrėjau į draugus, kurie stumdėsi lėdo luitais tai į vieną, tai į kitą pusę. Mėta apsisuko išgirdus girgždant smėlį ir žengė keletą žingsnių į manę. Miglotame ore jos oda buvo blyški, beveik balta, ir ji man pasirodė gražesnė nei bet kada.

— Tu taip vėlai ateini. Kur buvai? Berniukai sako, tu buvęs mieste.

— Buvau. Su motina. Pasirinkau naują darbą.

— Kuom gi tu dabar būsi? Vėl raštininku?

— Ne, visai kuom kitu, daug geresniu.

— Kuom gi?

— Filosofu, — atsakiau, — ar tu žinai, kas yra filosofas?

— Ne, o kas tai?

— Kažkas "aukštesnio", paaiškinau, — daugiau nei dėdė Augustas arba pastorius Petermannas, daug daugiau.

— Tu nuduodi, — pasakė ji, — tu ir vėl nuduodi.

— Aš nenuoduodu, tikrai ne. Nietzsche irgi buvo filosofas, bet tu tikriausia nežinai kas buvo Nietzsche?

— Ne, o kas jis buvo?

— Irgi vienas, su mano pasirinkta profesija.

— Ar ir jis pradžioje buvo raštininku, kaip tu?

— Tikriausia, — atsakiau, — bet taip gerai aš jo dar nepažįstu.

— Na, — pasakė Mėta, — tikėkimės, kad tu nebevogsi trintukų, būdamas filosofu.

— Filosofai nevagia trintukų, tam jie perkilnūs.

Aš pykau ant Mėtos, kad ji man priminė trintukus, kurie užbaigė mano raštininkystę.

Artinausi prie lėdo luitų. Mėta mane sekė. Užšokau ant pirmojo, esančio arčiau siai kranto.

— Tu neturi karties, — sušuko Mėta, — štai, čia, — ir ji pasilenkusi pakėlė vieną, gulėjusią netoli jos.

— Atstumk ją ir šok pas mane.

— Tuojau, — atsakė Mėta. Ji pastūmė man kartį, patraukė sijenėlį aukštyr ir vienu šuoliu atsidūrė ant luito.

— Tu turi gražius kelius, — pašnabždėjau jai, — jie visai siauri priekyje. Tokių gražių aš dar niekad nemačiau.

— Kur gi tu jau galėjai matyti, — pa-

(Iš vokiečių kalbos vertė: Z. K.)

Svetimuos dirvonus savas želmanleis

(Vakarojimas šeimoje)

Tai buvo vienoje šiaurės jūros krantų vasarvietėje. Tačiau ne vasaroti atklydome į šią vietą 1945 metų pavasarį.

Gegužės mėnesio Motinos Dienos rytas išaušo liūdnas, bet giedras ir saulėtas. Laikydama avių dripsnių maišelį svarsčiau, ar užteks jų pyragaičiams iškepti. Be cukraus ir kiaušinių.

Avių užteko. Cukrų ir kiaušinių pakeitė dirbtinis medus bei kiaušinių milteliai.

Betrušiant po virtuvę pamazų prasiveria durys. Mūsų, šešimetė dukrelė atsargiai įslenka pro durų plyšį.

Vienmarškinė, n e s užkuota. Rankoje laikė kelius dobilėlius ir suvystusią rožę.

"Oi, mamytė", suriko linksmai. Bet staiga veidukas apsiblausė. "Aš tau negavau gėlių. Man dar žininkas nedavė. Aš tik tokias radau... man angelėlis ant to kūčio padėjo... Aš tau atnešiau".

Žiūri į suvystusią rožę, į rastos dobilėlius ir į savo vaiko akis, kuriose didelis klausimas: "Ar tau patinka mano dovana?"

Anas Motinos Dienos rytas taip ir liko pats gražiausias. Su nuoširdžiom pastangom, pirmu nusivylimu žmogumi ir tikėjimu angelo pagalba.

Gegužės mėnuo gražina mus kasmet į Motinos rankas, kuriose žydi meilė.

Gražina mus į Motinos širdį, kuri sąnaus rankų išplėsta Kudirkos eilėse mylėdama tuoj paklausia: "Vaikeli, ar tu nesusižeidi puldams?"

Gegužės mėnuo gražina mus ir į tautos naktį, kurioje šviečia motulė ir knyga.

Veiklioji Lietuvos Motina poeto Fausto Kiršos — "Sventųjų akmenų" eilėse gyva:

"Negėstas, žiburyt tamsoj, ir saulė dieną, —
Tai tu esi, motule, kaip pilka gegutė,
Visur vis matoma, visur vis girdima:
Prie lopšio, ant kapų, tyloj ir rugiapūtėj".

"Prie lopšio"... motulės daina jamžinta "O atsimenu namelį" dainoje. Įsigyveno ji kaip ilgėsingas širdies himnas mūsų jaunimo parengimuose.

Motinos dienos rytą atgyja motulės daina ir žadina visus: "Pabrėžk aušrelę, tekėk saulele, spindėk Aušros žvaigždėle..."

Motinos pusryčiuose dalyvauja visi: vaikai ir maitelės ir ženteliai ir anūkeliai. Ir kaip nedalyvauti! Kiekvienam bus paruoštas jo mėgiamas valgis. Blynas su obuolio rieke, kepenėlis, bandutės aguonom pabarstytos ir t.t.

Džiaugiasi motina, kad gali vėl matyti mielųjų vaidus ir rūpintis jais.

Džiaugiasi ir vaikai, kad mama nepamiršo jų pomėgių ir vis tokia pat mylinti ir rūpestinga.

Džiaugiasi ir anūkeliai matydami kaip motulė mama ar tėtį lėpina.

Bičiulių šeimoje sekmadienio rytą yra įprasta po Viešpaties maldos susiėmus ratu raukomis pasisveikinti, "Labą rytą" palinkėti.

Nepaprasto išpūdzio paliko anas matytas džiaugsmas veiduose, ir entuziaztingas anūkelio šauksmas: "Dar, dar!"

Tos mažos, šeimų tradicijos yra tarytum elektros srovė, kuriai susijungus žėri šviesa ir šiluma.

Nuo lopšio ligi žilo plauko reikalinga ji mums. Ir šventėje ir kasdienoje.

"Ant kapų"... Jei nugalėjusi save motina prikelia šeimynėlę linkma rytmečio daina, dar ir pavaišina pomėgių pusryčiais nuėjusi prie altoriaus ji nulinksta kaip rasotas žiedas. Ant kapų, maldoje apraudodama tuos, kurių jos rankos nepasiekia...

"Tyloj" grįžta motina į save.

L. CEPIENĖ

Vis skubanti ir triušianti šiandien sustoja valandėlei.

Miesto sodo tyliame kampelyje, ar ežero pakrantėje, ar už miesčio pievoje rymo motina savo vietos ieškodama, sau priekaištaudama ir atleisdama.

Kaip senai bebuvo, kur išėjusi su dukrelėmis... sūnus kažkoks tylus pasidarė, užsidares, gal kokį rūpestį turi? Vis nėra laiko su juo vienu pasikalbėti. Net ir šeštadienį, kai vaikai grįžta iš mokyklos, ji užsiėmusi namų ruošia neturi jiems laiko. Gal tuos darbus galėtų atlikti savaitėje, kad šeštadienis būtų laisvesnis? Beje! Senai bematė ji lietuvišką knygą vaikų rankose. Senai beskaitė jie vakarais, senai bedainavo.

Nerimo pažadinta, motina ima skubėti. Iš savosios tylos, į miestą. Perka knygas ir neša jas. Į savo namus, pas savuosius. Degdama noru išlaikyti lietuvišką žodį svetimų žodžių jūroje.

Vargo mokykloje jamžintas motulės veidas šypso ir laimina tremtinės motinos taką. Jos paliktas pėdas. Meilė ir budrumas.

Rugiapūtėj nešė motulė lauknešelyje juodos duonos ir sūrio. Su knyga ir daina eina tremties motina nešina. Į rugiapūtę — be rugių ir varpų. Į tuščius tėviškes laukus — vaikų akyse ir širdy.

Jos knyga sėja svetimuos dirvonus savą želmanėlį. Jos daina gražina džiaugsmą vieversėlio.

Vakarojimą pradėdam dainom: "O kai aš, o kai aš pas motulę buvau", "Tu mano motinėle..."

le..." "Motulė mane barė..."

"Kas bus, motulė, kas bus..." Eilėraščius pasakyti ar gražiai paskaityti tepamėgina kiekvienas šeimos narys. Eilėraščius, apie motiną ir jos dienas.

Muzikos valandėlė išpildoma vaikų ir tėvų. Patiems skambinant ar grojant, arba duodant plokštelių muzikos.

Šeimos laikraštėlis išleidžiamas šeimos suokalbyje, tai staigmena mamytėi. Jo vardas — "Rykštė". Turinyje — sveikintimas, vedamasis, šeimos istorija, kronika, skelbimai ir kt. Piešiniui bei iliustracijoms be abejo būtinai kaip ir kiekvienam laikraščiui.

Vaišės — mažos sumuštinės juodos duonos ir balto sūrio, tortas, zagarėliai, arbata gal kava, vaikams pieno ar kakavos.

Pokalbiai nukryps į įvairių nuotykių prisiminimus. Vieni jų bus linksmi, kiti liūdni. Tėvų pasidrasinti vaikai papasakos nuotykių, apie kuriuos niekas šeimoje nė nežinojo. Bendras juokas ir pasidalinimas išpūdzio suartins. Skatins vaikų atvirumą, didins šilumą šeimoje.

Vieną kartą po labai malonaus vakarojimo, jau beveik sumigus pasigirdo vaiko balsas:

"Mama ar vaikai vieni danguje gyvena, ar su tėveliais?"

"Su tėveliais", sakau.

"O kodėl paveikslėlyje aš mačiau, kad vaikai buvo vieni?"

Nelengva išsklaidyti tokį rūpestį. Tas noras vis būti su tėvais išblės. Ne sau auginame. Ateis laikas išsiaiškinti ir gyvenimą ir pats mažiausias. Tačiau nebus nyku ir tuščia tai motinai, kuri

TO THE CITIZENS and VOTERS of Cleveland and Cuyahoga County.

The Cosmopolitan Democratic League of Cuyahoga County is asking for your support at the Primary Election to be held on TUESDAY, MAY 8th, 1956 and urges you to VOTE for the following endorsed Democratic Candidates:

For U. S. Senator: FRANK J. LAUSCHE
For Governor: JOHN M. SWEENEY.
For County Officers: — County Commissioners:
HENRY W. SPEETH, JOHN T. DERIGHTER,
LOUIS T. CHAPEK, County Recorder. — FERD T. J. CHYALL,
County Treasurer.

Judges of Common Pleas:
ERNEST J. BERES, ERNEST J. HALLAMBECK
For State Senators:
FRANK J. SVOBODA, JOSEPH H. AVELLONE, ANDREW C. PUTKA.

For State Representatives:
SHELDON CLARK, CHAS. W. LAZZARO, SAM D. CANITIA,
JOHN PAPANDREAS, VALENTINE J. CUPAK, CHARLES C. PINTNER, NORMAN A. FUERST, FRANK R. POKORNY,
THEODORE S. HOLTZ, EUGENE J. SAWICKI, JOSEPH J. HORVATH, FRANCIS SULLIVAN, LODY HUMIL,
OLIVER H. WELF, Jr.

For Delegates to the National Democratic Convention:
20th District: STEPHEN A. ZONA, EDWARD L. PUCAL,
21st District: ZOLTAN GOMBOS.
22nd District: JOHN E. ELDER, MARGARET A. MAHONEY.
23rd District: JOSEPH S. SILBER, JOSEPH F. GORMAN.

The CUYAHOGA COUNTY COSMOPOLITAN DEMOCRATIC LEAGUE,
Campaign Committee ARTHUR P. LAMBROS, Secretary.

išsivadėjusi asmeniškų malonumų ir savęs atidavė šeimai savo laiką ir meilę.

Motinos knyga sėja svetimuos dirvonus savą želmanėlį... Eidamas miegot vaikas randa knygą ant priegavėlio ir įrašą: "Gegužės mėnuo — mūsų knygos mėnuo! Tai skaitykim šitą, kitą ir daugiau. O kas skaito, rašo duonos tas nepraso. Duonos tas nepraso... tik skaityt greičiau!"

Užaugę, gyvenimo atskirti nuo motinos ir namų, "Sventųjų akmenų" atodūsyje poeto lūpomis mes sakome:

"Mes neverti kančios taip
prakilnios per amžius,
Mes neverti tiesos akių ir žilo
plauko,
Visur vis matomo, visur vis
budinio:
Prie lopšio, ant kapų, tyloj ir
rugiapiūtėj".

SKAUTAI

GAUTAS ATSAKYMAS IS
INDIJOS SKAUTŲ

N. Khrushchevui ir N. Bulganinui lankantis Indijoje, pastarosios skautų-čių sąjunga paskelbė aukščiau minėtus sovietų pareigūnus "Garbės Skautais".

Lietuvos Skautų Broliai griežtai į šį klausimą reagavus ir Tarptautiniam Skautų Biurui pareikalavus pasiaiškinti, kodėl tokia nepaprasta garbė buvo suteikta asmenims, kurie likvidavo skautų judėjimą jų pavergtose tautose ir net šimtais nukankino skautininkų už skautybės principus bei idėjas, Indijos skautų-čių sąjunga atsuntė ilgą pasiteisinimą, kurio santrauka tokia:

"Indijos Skautų-čių Sąjunga neturėjo jokios intencijos, o taipogi ir dabar, laikyti Sovietų Sąjungos pareigūnus "Garbės Skautais." Tai įvyko nesusipratimas skautams nesupratęs vadovybės instrukcijos užrašant kaklaraščius N. Khrushchevui ir N. Bulganinui, ko nebuvo visai norėta padaryti".

LIETUVIŲ RASTAS PASAULIO SKAUTAMS

(sks) Šv. Jurgio dienos proga LSB Užsienio Skyriaus išsiuntinėjo pasaulio skautų s-goms ypatingą laišką. Jame primenama, kad tremtinių skautų brolijos tadien švenčia ne vien Šv. Jurgio — pasaulio skautų globėjo dieną, bet kartu su gilia pagarba prisimena skautybės judėjimo kankinius, šv. Jurgis yra simbolis dvasinės kovos tarp gėrio ir pikto. Vargu ar kuriame krašte skautai taip kilniai atliko savo pareigas ir tuo pačiu sulaukė tokių žiaurių pasekmių, kaip pavergtųjų kraštų skautai dabar išskaldyti aplink visą žemės rutulį.

Laiške suglaustai primena, kaip piktasis rytų slibinas paglemžė daugelio tautų skautų tėviškes. Tačiau tuose visuose su-

krėtimuose išliko nepaliestas skautybės didysis tiesos idealas. Tūkstančiai žuvo, tačiau jų auka amžiams įrašyta pasilikusiuju širdyse.

Pabaigoje laisvųjų tautų skautai kviečiami atitinkamai pagerbti savo brolijos skautybės kankinius.

PILIEČIŲ KOMITETAS

kviečia visus balsuoti už labdarybės plano atnaujinimą, kad apskirtyje galėtų būti įvykdomi labdarybės darbai. Jei nebus nubalsuota \$1.7 mil., tai apskritis daug nustos negaudama daug didesnės paramos iš valstybės ir labdarybės organizacijų. Sek atskirai dedamą skelbimą.

APSKRITIES KOMISIONIERIAIS

vėl kandidatuoja John F. Curry ir Henry W. Speeth. Kandidatuoja demokratų saraše. Jų darbas per praėjusį laiką yra geriausias liudininkas, kad gerėnų kandidatų nėra negalima ieškoti. Jie pilnai užsipelnė, kad vėl būtų perrinkti.

WOODLING for LIEUTENANT GOVERNOR

- ADVOKATAS
- STATE LEGISLATOR
- INŽINIERIUS IR BIZNIO ŽMOGUS
- BAZNYČIOS ŽMOGUS

PERSONALINES ŽINIOS
• Gimęs ūkyje
• Šeima: žmona Margaret ir du sūnūs, Reesor (Miami univ., Oxford, Ohio ir George Jr. (Rocky River High School).

George W. Woodling turi INŽINIERIAUS PATYRIMĄ, kaip pastatyti gesnius kelius; TEISINĮ PATYRIMĄ tvarkyti sveikatos ir mokyklų reikalus; BIZNIO PATYRIMĄ, kaip i Ohio pritraukti naujas pramonės, kurios duos daug naujų darbų ir saugumą.

X GEORGE V. WOODLING

REPUBLICAN CANDIDATE FOR LIEUTENANT-GOVERNOR
Woodling for Lt. Gov. Committee, Harry E. Workman, Chairman

ELECT

OWEN C. NEFF

PROSECUTING ATTORNEY

REPUBLICAN PRIMARY

MAY 8, 1956

LIETUVIŠKA KNYGA JAUNIMUI

Pasakos, apysakos, kelionių nuotyčiai

Brolių Grimų pasakos	\$3.00M
Jūrininko Sindbado nuotyčiai, pasakos iš "Tūkstantis ir viena naktis"	\$2.00
J. Jankaus: Senas kareivis Matutis, knyga apie žemaitį, kuris daug nuostabių daiktų padarė, tik nepadarė vieno, kurį tikrai padaryti turėjo	\$3.00
Thor Heverdahl: Kon-Tiki, išgarsėjusi kelionių nuotykių knyga	\$3.75
L. Dovydenas: Naktys Karališkuose, apysaka apie dviejų berniukų nuotykius Karališkių lankose	\$2.00
B. Sruoga: Kas bus, kas nebus, bet žemaitis neprazus, istorinė apysaka	\$2.50
V. Krėvė: Rytų pasakos, pasakos iš indų ir arabų gyvenimo ir mitologijos	\$2.50
B. Sruoga: Giesmė apie Gediminą, eiliuotas padavimas apie Gedimino sapną ir Vilniaus įkūrimą	\$2.00

Visas šias knygas gausite knygų leidykloje
TERRA
3333 S. Halsted St., Chicago 8, Ill.
(22)

FOR GOOD GOVERNMENT

RETURN

MARK

McELROY

State Representative
Democrat

VETERAN

LAWYER

Former Councilman—State Senator—State Representative

RE-ELECT

STATE SENATOR

Julius J. PETRASH

WHO HAS MADE AN OUTSTANDING STATE SENATOR.

HAS THE ABILITY AND WELL QUALIFIED.

GERIAUSIAM SUSITARIMUI MIESTE
ATSILANKYK PAS MUS.

NAUJAUSI IR LABIAUSIAI POPULIARUS 1956 M.

BUICK

Tai tikrai gražios, patogios ir geros mašinos, kurios pateisina padarytas išlaidas. Ir pirke 1956 m. mašiną, Jūs turėsite daugiausia, ką bet kada esate gavę. Jūsų pasisekimas yra BUICK. Tai General Motors mašina.

ECONOMY BUICK CO.

12550 Euclid Avenue

GA 1-7600

Jums patarnauja 48 metus.

APLANKYK MUS PASIRINKTI IR GERŲ NAUDOTŲ MAŠINŲ.

Del tokių
priežasčių

STROH'S turi
puikų skonį
joks kitas alus
negali prilygti.

Jums patiks

Stroh's

Jis yra šviesesnis!
Dabar už vietines kainas

Lietuvių Enciklopedija - epochinis veikalas

VII LE tomui pasirodžius

DR. A. RUKSA, Vokietija

Ypatingai džiugu, kad ir šiuo metu kuriami didžiai vertingi veikalai, kurie, kad ir teptiečiai, paprastai vien tik elitui, padeda ne tik išlaikyti tautos gyvybę, bet ir iškvioti geresnį jos likimą. Graikai 1821-29 m. nusikratė 400 metų slėgusių juos musulmonų jungu ne tiek savo kovotojų drąsa, kiek tautos sukurto kultūrinės vertybės, sukleusiomis viso kultūrinio pasaulio užuojautą ir didžiųjų valstybių įsikišimą. Tad visai pagrįstai žinomas kalbininkas J. Otrebskis dar II pasaulinio karo metu pasakė, kad lietuviams nepriklausomybei laimėti pakaktų pirmąjį prof. Balčikonio redaguojamą Lietuvos Kalbos žodyno tomą pakloti ant tautos konferencijos stalo.

Kaip galima, kad vien tik dėl lėšų stokos trūnija rankraščiuose visa eilė rimtų ir mūsų kultūrai taip reikšmingų veikalų. Dėl lėšų stokos negali išplėsti veiklos ne Lietuanistinis Institutas, susipietęs tokį gražų būrį mūsų kultūrinį pajėgų. Užtat nepaprastai malonu, kad pačiam žymiausia mūsų tautos veikalui Lietuvių Enciklopedijai atsirado leidėjas. Tik J. Kapočiaus iniciatyva, sumanymas ir pasiryžimas įgalinti išvysti pasauliui Lietuvių Enciklopediją ir duoda vilties, kad šis milžiniškas užsimojimas bus tęsėtas iki galo.

Nuo pirmosios knygos išleidimo turėjo praeiti keturi šimtmečiai, kol lietuvių kultūra tiek subrendo, kad pajėgtų sukurti modernią, neatsiliekantią nuo pačių gerųjų tos rūšies pasaulinių veikalų, apimančią visas žinios sritis, bendrinę enciklopediją. LE — epochinis veikalas, vainikuojąs keturių šimtmetinę lietuvių knygos raidos istoriją. Jai bent iš dalies tegalėtų prilygti nebet Lietuvių K. žodynas, kuriam medžiaga buvo renkama dešimtmečiais ir kuriam leisti nuo 1930 m. buvo nepriklausomos Lietuvos valstybės įsteigta net specialia prof. Balčikonio vadovaujama redakcija.

Pirmą kartą leisti savąją enciklopediją buvo užsiamota dar 1916 m. Amerikoje, tačiau dėl lėšų stokos ir iš dalies dėl kitų priežasčių tas sumanymas, kaip ir visa eilė vėlesniųjų, nebuvo nė pradėtas vykdyti. Tik nuo 1931 m. Spaudos Fondas ėmė leisti "Lietuviškąją Enciklopediją" ir iki 1944 m. buvo išspausdinti 9 tomai ir 10 sąsiuvinų iki žodžio Ind-. Šios enciklopedijos vyr. redaktorium buvo prof. Vaclovas Biržiška.

Dabartinė "Lietuvių Enciklopedija" pradėta leisti Amerikoje 1953 m. Be sugebėjimo suorganizuoti reikalingas lėšas, enciklopediją leisti įgalino dar pakankamas lietuvių mokslininkų entuziastų būrys. Nepriklausomoji Lietuva savo ir Vakarų Europos aukštosiose mokyklose paruošė ir išugdė nemažą įvairių sričių aukštųjų kvalifikacijų mokslininkų, kurių daugumas, drauge su buv. Lietuviškosios Encikl. vyr. redaktorium prof. V. Biržiška ir sekretorium Pr. Čepėnu, pabėgę nuo aboliševikinio teroro, išsisklaidė po laisvąjį pasaulį. Be šių mokslininkų kūrybinio pajėgumo, gilaus tikėjimo į šviesią Lietuvos ateitį ir entuziazmo bei ryžtingumo tęsti užsimojimą LE nebūtų galėjusi išvysti pasaulio.

Tenka pasidžiaugti, kad LE leidimo darbas eina gana sparčiai. 1953 m. vos spėjo pasirodyti I tomas, o jau 1954 išėjo II, III ir IV, 1955 — V, VI, o 1956 pradžioje VII. Netrukus išeis Pr. Čepėno redaguojamas VIII tomas, apimantis nuo Gr. iki H raidės pabaigos ir dr. J. Girnau-

redaguojamos I raidės dalį. Taip pat ir raidė K — Kj. jau baigia redaguoti prof. J. Puzinas. Čia suminėti trys redaktoriai yra pasiskirstę raidėmis ir visą enciklopedijos redagavimo darbą iki galo.

Pirmasis tomas yra 526 puslapių, kiti turi po 544 p., tad jau atspausdinta 3790 puslapių. Tai sudaro apie trečdali visos enciklopedijos. Bendradarbių skaičius iš 76 pirmajame tome, septintajame išaugo iki 158. Tai imponuoja skaičiais. Tačiau ir kokybė LE gali nemažiau imponuoti, nes į jos darbą sutrauktas daugumas geriausių įvairių sričių specialistų. Kad ji nekietėtų atsileikta nuo kitų tautų tolygių enciklopedijų, pastebėsime bent probėgomis apsi pažinę su naujai pasirodžiusiu VII tomu.

VII tomas opina žodžius nuo Ga- ligi Grūžiai Didieji. Iki Gego- (81 p.) redagavo Jonas Puzinas, didesniąją dalį (463 p.), nuo Gego-, Pranas Čepėnas. Prof. dr. J. Puzinas — buvęs Kauno, Vilniaus ir Pabaltijo universitetų profesorius, katedros vedėjas, dekanas, rektorius, žymiausias mūsų archeologas, išvaręs plačią vagą Lietuvos archeologijos moksle, buv. Lietuviškosios Enciklopedijos bendradarbis. Pr. Čepėnas — istorikas, dėstęs istoriją Vilniaus ir Pabaltijo universitete, 1931-1940 m. leistosios Lietuviškosios Enciklopedijos sekretorius, 1940-1944 vienas jos redaktorių, turėjęs ilgą enciklopedinio darbo stažą, davęs galutinį pavidalą milžiniškai daugybei straipsnių. Tad jau tas faktas, kad šis tomas redagavo aukštųjų kvalifikacijų ir prityrę redaktoriai, yra tam tikras enciklopedijos rimtumo ir mokslingumo laidas.

Kaip ir kituose tomuose, VII lituanistinams dalykams skiriama vietos žymiai daugiau negu kitiems. Iš svarbesniųjų straipsnių šiame tome daugiausia teko Lietuvos istorijai: Gardino kalykla, Gardino savisaugos batalionas, G. seimai, G. sutartis, Gedgaudas, Gediminas, Gedimino pilis, Generaliniai seimeliai, Gerdenis, Giedraičių kautynės, Giedraitis, Glinskis, Goločnio konfederacija, Gosieviskis, Goštautas, be to, artimai susiję su Lietuvos istorija straipsniai Godunov, Genealogija. Žymesnieji Lietuvos proistorės straipsniai: Gedimino kalnas, Geležies amžius, Gintaras, Grauziai; lietuvių folkloro: Gyvačių gerbimas, Gyvulių folkloras, Giltinė, Gobtuvės, Grįžulo Ratai; lietuvių muzikos: Giesmė, Gruodis; kalbotyros: Garsai, Garsų dėsniai, Gentivardžiai, Gramatika, Germanistika, Germanų kalbos, Getai, Gota, Graikų kalba, Gruzinių kalba; meno: Gauguin Paul, Gobelinas, Grafika, Giotto di Bondono, Giorgione, Greco El; rašytojų: Gide André, Goethe, Gogol, Goldoni Carlo, Broliai Goncourt, Gorkij; Banžyčios istorijos, Grigalius (16 popiežių), Gniezno arkivyskupija; filosofijos: Gėris, Grožis, Graikų filosofija; mokslų: Geodezija, Geo-

grafija, Geologija, Geometrija. Didėsniais straipsniais aprašyta nemaža ir šiaip gan aktualių, daugiausia su šių dienų kultūros civilizacijos gyvenimu susijusių dalykų: Gazolinas, Geležis, Gipsas, Glicerinas, Gelumbė, Garsintuvas, Giliaspaudė, Ginklas, Grindinys, Gatvė, Gyventojai, Gyvybės draudimas, Globa, Geležinė uždanga, Genocidas, Genetika, Gestapas, Gintinė, Gonkas, Gluinsnis, Grašis, Grafas, Gimnazija, Gimnastika, Gregoriana (Romos universitetas), Gotama (Budda), Georgia. Reikšmingas Mažosios Lietuvos vokiečių istoriją vaizduojas P. Nauburo straipsnis Germanizacija. Krinta į akis gausiai iliustruotas Gotikos stiliaus ir Got. st. Lietuvoje straipsnis. Taip pat gausiai iliustruotas ir Graikijos, mūsų europinės kultūros motinos, aprašymas.

Didėsnieji straipsniai rašomi dažnai kelių specialistų. Sakysim, Gintaras rašytas trijų bendradarbių: pradžia B. Saldukiene, Dabartinės G. vietos, Gintarmedžiai, G. žaliava ir vartojimas prof. J. Raukčio ir G. prieistoriniai laikais prof. J. Puzino. Straipsnis Gyvulių pradėtas dr. J. Briedžio, G. baltų kultūros srityje prof. J. Puzino, G. garbinimas, veisimas vėl dr. Briedžio, pabaiga Gyvulys gamtos filosofijos prasme prof. A. Maceinos. Pridėję straipsnio tęsinio Gyvulininkystės ir Gyvulių folkloro autorių prof. J. Balį ir G. klasifikacijos G. ligų autorių prof. K. Alminą, turėsime net 5 dalyko bendradarbius. Tačiau ir šių 5 bendradarbių straipsniais neišsemiamos visos LE žinijos apie gyvulius bagažas. Prijungę dar straipsnį Gyvulių globa ir nuorodas G. apsauga, G. ganymas, G. geografija bei artimą straipsnį Gyvių, matome, kaip vispusiškai geriausių mūsų mokslinių jėgų nušviestas "gyvulio" klausimas, pradedant jo primityvia ir kasdienine puse ir baigiant filosofija, duodančia atsakymą, ar galėjo išsivystyti žmogus iš kurios konkrečios gyvulių rūšies.

Jau vien tik su šiais dviem straipsniais apsi pažinęs, kad ir didžiausias skeptikas turi visiską pagrindą nusikratyti daugeliui mūsų įgimta liga, angliškai vadinama inferiority complex, pasireiškiančia savo mažavertybės jausmu ir nepasitikėjimu savosios tautos kūrybinėmis jėgomis. Tad netenka visiškai pagrindo kaikieno tvirtinimas, kad mes turėtume pasitenkinti vien tik lituanistine enciklopedija, o bendroji mums esanti nereikalinga, nes bendram reikalui lietuvis galėtų naudotis svetimomis, daug geresnėmis enciklopedijomis. Nors per nepriklausomą dvidėšimtmetį buvo vadovautasi gan kukliu šūkiu kurti savo lietuvišką kultūrą, o ambicijų duoti įnašą įvairių mokslų srityse kaip ir nebūta, net permaža garsintasi svetimiems apie savo kultūrinius laimėjimus, visdėto jėgos buvo ugdomos įvairiose srityse, ir tai

ryškiai atsispindi LE.

Tiek šis VII tomas, tiek ir kiti, gana gausiai ir vykusiai iliustruotas, tik pageidautina, kad nuotraukos būtų kiek aiškesnės.

Antras pageidavimas — antikinių, ypač graikiškų, vardų rašybą priartinti prie originalo rašybos. Apgailėtina, kad mūsų kalbininkai vis labiau linksta artinti antikinių vardų rašybą ne prie lotynų ar graikų, bet prie tų kalbų rašybos, per kurias mes daugelį tų vardų perėmėme. Manychiau, kad mums nereikėtų eiti ta kryptimi, kai kitos tautos daro priešingai, juoba kad mūsų kalba artimesnė antikinėms negu daugumas kitų. Graeca graece, Latina latine šūkiu jau kelios dešimtys metų stengiasi laikytis vokiečiai (Pauly-Wissowa Real-Enz. d. kl. Alt. nuo 1894 m.), teikdami savo publikai, ypač mokytojai, graikiškiems vardams graikiškas lytis vietoje anksčiau nusistovėjusių lotyniškųjų, pav. Aischylos, Oidipus, Deinarchos vietoje Aeschylus, Oedipus, Dinarchus. Čia tepareiškiu pageidavimą, nedarydamas priekaišto, ypač kad antikinių vardų rašybą mūsų kalboje dar nenusistovėjusi. Šiuo painiu klausimu tikiuosi plačiau išsiaiškinti kita proga.

Tenka pabrėžti, kad šiaip jau kalba gera, kalbininko P. Būteno sąžiningai lyginama. Tepasitaiko labai prarečiai visai nežymių korektūros neapsižiūrėjimų, kurie paprastai tik kruopščiai ieškinėjant tepastebimi.

Šia proga norėčiau patikslinti dviejų graikiškų vardų rašybą. Graikiška žodžio Gigantas vardininko lytis ne Gigos, bet Gigas. Gorgona graikiškai arba Gorgo, -ūs, arba Gorgon, -onos. Tad LE Gorgo, -onos vardininkas paimtas iš vienos šio žodžio lyties, o kilminkas iš kitos.

Baigdamas norėčiau palinkėti, kad LE būtų sėkmingai išleista iki galo ir kad ją galėtų pasinaudoti ko daugiausia mūsų tautiečiai. LE to nusipelnė, nes ji yra tikras mūsų kultūrinio subrendimo diplomas.

THE METROPOLITAN DEMOKRATŲ KOMITETAS

siūlo savo kandidatus į apskrities ir Ohio valstybės atsakingas pareigūnų vietas. To komiteto atstovai, kurio skelbimą dedame atskirai, didžiausią dėmesį kreipia į tai, kad apgintų žmonių interesus ir jų sumokėtas mokesčius toleris būtų tiksliausiai sunaudotas, gi patys mokesčiai mažinami.

FRANK R. POKORNY

siekia nominavimo, demokratų sąrašą, į House of Representative.

Mokslus yra išėjęs John Carroll Universitete ir Marshall Law School.

Matydamas labai daug taisytinių reikalų, jis yra atidžiai išstudijavęs įvairias problemas, ir išrinktas į šią atsakingą vietą, pasiryžęs jas išjudinti ir tuo rinkėjams daug patarnauti.

DAN W. DUFFY

siekia išrinkimo atstovu į demokratų nacionalinę konvenciją. Taip pat jis siekia, kad būtų išrinktas į valstybės centrinį demokratų komitetą.

Mokslus yra baigęs Notre Dame University, eidamas įvairias atsakingas pareigas, darbui gerai pasirusęs.

Mūsų rėmėjai

Prenumeratą pratęsdami Dirvos fondui aukas atsiuntė:

P. Babickas, Worcester\$2.00
P. Dzekonskas, Detroit 2.00
J. Matulevičius, Worcester 2.00
J. Lescinskas, Detroit 2.00
Val. Bankauskas, Chicago 2.00
P. Druseikis, Rochester 2.00
V. Aleksandriūnas, Los Angeles 3.00
Alf. Krakauskas, Chicago 2.00
T. Palionis, Milwaukee 2.00
V. Tamašiūnas, Dearborn 2.00
V. Kecorius, Toronto 4.50

DOAN WINDOW SHADE & VENETIAN BLIND MFG. CO.

MANUFACTURING
AUKŠČIAUSIOS RŪŠIES
LANGŲ APDENGIMAI IR
VENETIAN BLINDS
TAUPANČIOM KAINOM.

NEMOKAMAS APSKAIČIAVIMAS MIELAI ATLIEKAMAS

1187 EAST 105th ST.
RA 1-4123

Išidėmėk

DIRVOS

adresa —

1272 East 71 St.
Cleveland 3, Ohio

B. Masiulis, Chicago 1.00
V. Mažeikienė, Lake Zurich 2.00
J. Liaukus, Brooklyn 1.00
J. Lozoraitis, Cleveland 1.00
M. Klimas, Linden 2.00
K. Kraučius, N. York 2.00
J. Salasevičius, Cleveland 1.00
A. Vaitkus, Chicago 3.00
J. Satkevičius, St. Catharines 3.00
P. Milašius, Cleveland 1.00
F. Saukevičius, Cleveland 2.00
G. Biskis, Cicero 2.00
A. Lileikis, Worcester 1.00
V. Matulevičius, Cleveland 2.00
Tallat Kelpša, Dr., Chicago 1.00
Pr. Stempužis, Cleveland 1.00
J. Skėma, Newark 1.00
A. Stankevičius, Waterbury 2.00
J. Vilda, Cleveland 1.00
Aukotojams tariame nuoširdų ačiū.

LAIKYKITE PATYRUSIUS COUNTY COMMISSIONERS

RE-ELECT

X | JOHN F. CURRY

X | HENRY W. SPEETH

DEMOCRATIC TICKET • PRIMARY ELECTION MAY 8, 1956

ELECT

Ralph LANZARA

FOR
STATE SENATE

AND KEEP GOOD STATE GOVERNMENT

26 YEARS EXPERIENCE

CITY—COUNTY—STATE

IS WELL QUALIFIED AND HAS THE ABILITY
TO SERVE ALL THE PEOPLE

DEMOCRATIC PRIMARIES MAY, 8, 1956

Mes duodam ir iškeičiam Eagle Stamps

THE MAY CO'S BASEMENT

26,000 jardų

Buvo 79c iki 1.49

Pavasario ir Vasaros NYLONS IR RAYONS

48^C

YARDAS

- 45" Printed Nylon Sheers
- 45" Assorted Nylon Prints
- 72" Nylon Nets
- 45" White Nylon Crepes
- 45" Nylon Marquissettes
- 45" Nylon Acetate Crepes

- 45" Printed Bembergs
- 45" Printed Taffetas
- 45" Printed Magic Crepes
- 45" Fine Acetate Taffetas
- 41" Rayon Satins
- 45" Assorted Rayons

Tikrai geras rinkinys norimų medžiagų! Labai geros medžiagos tiems "specialiems reikalams", suklelėm, mokslo baigimo rūbams. Gražios, ir mielos spalvos, kurios skelbia pavasarį ir vasarą visam gražume.

The May Co.'s Basement Yard Goods Department

BALSUOK UŽ

Charles

Lazzaro

IR IŠRINK

FORMER
POLICE
PROSECUTOR

CANDIDATE
FOR

STATE REPRESENTATIVE

GERAI PASIRUOŠES, TURI PATYRIMĄ IR NORI PATARNAUTI VISIEMS ŽMONĖMS
DEMOCRATIC PRIMARY MAY 8, 1956

SENIAU IR DABAR

K. S. KARIUS

ST. PETERSBURGO LIETUVIAI DIRBA IR KOVOJA

Dabar, matyt, jau tokie mums laikai: dirbti tautinį darbą ir kovoti su išgamomis. Ir nuostabu, kad tų mūsų išgamų visur yra.

Susitikus su St. Peterburgo apylinkės lietuviais, clevelandiečiais Štaupais, paskiau su rašytoju A. A. Tuliu, apsilankėm pas chicagiečius Zurius, tris brolius, kurių vienas yra Chicagoje teisėjas. Jie su motina turi savo vilą netoli Tulių St. Petresburgo Beach kurorte. Ir kalbos ėjo apie šios apylinkės lietuvišką judėjimą. Kadangi tai buvo vasario mėnuo, ir kadangi kur tik yra grupės lietuvių vis rūpinamasi rengti Vasario 16-tos minėjimus, bene pirmutinį minėjimą, vasario 5 dieną, rengė ir St. Peterburgo apylinkės lietuviai.

Atrodo, suvažiuoja senyvesnio amžiaus žmonės, dirbę persidirbę visuomeniniuose darbuose pasilsėti, tačiau sąžinėje jautęsi "tas ne lietuvis", kas savo tautos reikalus apleistų.

Šį kartą patyriau, St. Peterburgo lietuviai steigia savo klubą, renka jau ir aukas kokiai nors salikiui įsitaityti. Ypač apie tai plačiau kalbėjo Pranas Šeštokas, Tulių draugas, kai vėliau aplankėm jį su poniu, jų įdomioje viloje.

Jų grupelė, rengdama Nepriklausomybės minėjimą vasario 5 dieną, sakė, laukė teisėjo Jono Zurio ir manęs, atvykstančių jiems pakalbėti, tačiau ir teisėjo ir mūsų atvykimas nespūolė su jų rengiama diena. Jie rengė anksčiau, turėdami mintį vykinti į Miami Vasario 16-tai, nes toje didelėje kolonijoje rengiama lygiai tą pačią dieną. Ir ten traukia visus, kuriems tik laikas leidžia pavažiuoti, kad ir virš 200 mylių kelionės būtų į vieną ir kitą galą.

Raudonųjų klubas

Getimame St. Peterburgui mieste, Tampa, veikia jau žinomas iš senesnių laikų bolševikų klubas, kur vyksta ir Clevelando turtingesni seni bolševikėliai ir šiltame ore žiemą leidžia sapoliodami apie komunizmą.

Tampos lietuvių klubas, kaip man pasakojo, yra Floridos valdžios pažymėtas tarp priešvalstybinių organizacijų.

Šis klubas, tačiau, taip pat rengė Vasario 16-tos minėjimą, kad tik ta priedanga sukviesti kitus, gerus lietuvius pas juos nueiti.

Jie visai mokė viloti. Ir iš senesnių laikų, kiek žinau, jie suuoost kiekvieną lietuvių, atvykstantį į St. Peterburgo kurortą, ir tempte tempia į savo klubą.

Į šį klubą įstojo ir mūsų clevelandietis Kazys Štaupas, naujakuris Gulfport priemiestyje. Jų rengiamam nepriklausom y b e s minėjimui kvietė kalbėti teisėją Zuri, tačiau, jis sakė, neis jiems kalbėti, nenorėdamas įsivelti į raudonųjų veiklą.

K. Štaupas ten įstojo su tikslu. Prisiminiau kaip Štaupas padėjo mums Clevelande lietuvių salės bendrovėje atsikratyti komunistų iš valdybos 1948 metais. Per kelis metus pasaulomis supirkinėdami salės akcijas, bolševikėliai Clevelande, remiami politiškais sumetimais tūlų mūsų katalikų politikierių, kuriuos tautininkai nerėmė už jų nelietuviškus darbus, įsibrovė į salės direktorius ir valdybą. Salę, kaip valdybos nariai, suktais budais išnuomavo "bingo" biznieriams, iš kurių gaudavo didelius kyšius. Lietuviškiems reikalams salės nebuvo, nebuvo Clevelando lietuviams kur susirinkti, savo vakarėlius ruošti. Išnuomavimo sutartis buvo sudaryta iki 1950 metų.

Prieš 1948 metų salės bendrovės direktorių rinkimą, Štaupas

ir keli kiti buvom komisijoje sudaryti kandidatų sąrašą metiniam susirinkimui pateikti. Bolševikai būdavo vis priduo da savo kelis kandidatus arba jiems draugingus asmenis, ir teisėtai negali jų kandidatų atmesti. Tačiau Štaupas tą paskutinį kartą staiga pasiūlė mums, nesiskaitant su jokių teisėtumu, bolševikuojančių salės akcininkų į valdybos kandidatus nepriimti — truks ar plyš. Remdamasis Tafto įstatymu, kad unijose ir kitur kandidatuojas asmuo privalo padaryti pareiškimą, kad nėra komunistas, Štaupas pasakė, lai jie paduoda mums pareiškimus, kad nėra komunistai, priimsim jų vardus į kandidatų sąrašą.

Ir išėjo laimingai: bolševikėliai nesiėmė įstatymiškų priemonių bendrovėje kaip akcininkai savo teises apginti... ir šitaip mums spaudimą visomis pusėmis darant, tie žydai biznieriariai nelaukė sutarties termino, sutiko iš lietuvių salės išsinešdinti. Kai pradėjo atvažiuoti naujakuriai, jau nejautei tai, kas buvo metais anksčiau.

Taigi, Kazys Štaupas man aiškino: jis bandys tą patį padaryti Tampos lietuvių klube — padėti pastangas bolševikus nu-galėti, jeigu pasiseks. Jeigu ji išmes, jis stos į tą naują St. Peterburgo klubą...

Su Tuliu, Štaupais ir dar vienu svečiu iš kitur, vakare važiuojom į tą didžią St. Peterburgo salę, pastatytą vandenyje, privažiuojama išpiltu keliu. Kadangi St. Peterburg miestas su apylinkėmis yra senų ir pensininkų rojus, toje salėje pamatai tai, ko kiekvieno žmogaus gyvenimas prieina: senatvę. Tūkstančiai senukų, užpildę didelę salę, kuri tam tikslui įrengta, veik kas vakaras su programomis, kurias išpildo taip pat seni, čia gyvenimą baigti suvažiavę buvę žymūs scenos artistai: jie pianinu skambina, smuikuoja, dainuoja, kiti veda dainas visiems dalyviams dainuojant. Ir taip diena iš dienos, nes tie žmonės jau neturi nieko kito veikti.

Porą dienų paviešėję pas savo gerus pažįstamus, išvažiuojom į Miami, kur žadėjo Vasario 16-tai atvažiuoti Štaupai ir kiti.

Šį kartą iš St. Peterburgo išvažiuoti pasinaudojom nuostabiu inžinierišku padaru, 15 mylių ilgio nauju tiltu per plačią Tampa įlanką. Tiltas ir tiltas ir piltmas palyginamai per negilų vandenį. Kur netaip gilu, kelias išpiltas. Per pačią gilumą, kur eina laivai į Tampa uostą, plieno tiltas iškeltas apie 150 pėdų virš vandens. Po apačia praeina dideli jūriniai laivai, kurių atplaukia

"Good Government is your Right"
VOTE FOR...

Andrew G.

HANZO

State Senator

DEMOCRATIC PRIMARIES MAY 8, 1956

Vote for....

HERSCHEL G.

HOLLAND JUDGE

COMMON PLEAS COURT

Term commencing January 5, 1957

REPUBLICAN PRIMARIES MAY 8, 1956

Teatro burtai

ZIGMAS JUOZULIS

Praejusią savaitę Clevelande vėl prasiskleidė uždangos klostai lietuviškam teatrui. Šį sykį gatuliavo Detroito Dramos Sam-būris ALKA su savo sukaktuviniu spektakliu — Petro Vaičiūno "Sudrumstoji Ramybė".

Nežiūrint pavasarinio orų, ištraukiančių senesnius į savo darželius, o jaunimą į teniso ir beisbolo aikštes, salėn prisirinko vis dėlto gražus teatro mėgėjų būrys.

Veikalas buvo pastatytas ne virtuziškai, bet su darbštumu ir rimtim. Ir tai yra svarbiausia šiandien, nes ne savoje žemėje negalime turėti profesinio lietuviško teatro. Džiugu pastebėti, kad šis ratelis prasimušė iš mėgėjų dirbtinumo bei nekūrybin-gumo ir siekia aiškesnių ir geresnių teatrinių kelių.

Visoje eilėje vaidintojų jau-

ir iš Pietų Amerikos. Tas tiltas yra dalis Floridos gerinamų kelių ir pagreitina susisiekimą su pietine Florida, dviem gerais keliais į Miami.

Seniau, per tą įlanką eidavo keltas, bet automobilistams reikėdavo laukti eilės po dvi ir tris valandas. Aplinkui tą įlanką važiuoti pasidaro apie 70 mylių be-reikalingo kelio ir reikia pervažiuoti per abu didmiesčius, kuriuos šiuo tiltu važiuojant ap-lenki ir sutaupai daug laiko.

Priešpiečiais išvažiavę, už apie 260 mylių kelio, vakarieniavom jau Miami Beach, pas Tamošaičius.

(Bus daugiau)

IŠRINK

Robert J. MURPHY

KANDIDATU Į

STATE REPRESENTATIVE

Demokratų sąrašė rinkimuose
1956 m. gegužės mėn. 8 d.

YRA ADVOKATAS, ANTROJO PASAULINIO KARO IR
KORĖJOS KARO VETERANAS, ATSARGOS MAJORAS

YRA PASIRUOŠĘS GERAI ATLIKTI PAREIGAS
SIAM DARBE

ELECT —

MICHAEL

P U S T I

PROSECUTOR

Endorsed by:

Cosmopolitan Democratic League
Hungarian Democratic League
Slovak Democratic League
Former City Prosecutor, 1947-1951.

rių. Danutės rolė ji atliko gerai betgi ne todėl, kad sektų kuria nors vaidybinių mokyklą, o tik savo natūraliu sugebėjimu ir užsispirimu būti tikru ir gyvu žmogum scenos butaforijoje.

Antraeilėse rolėse aiškiau išsiskyrė Deveikis kaip Senasis Tvirbutas. Mėgėjiškai, tik jau su tam tikru įgudimu pasirodė Ž. Buknytė, V. Mackevičiūtė ir J. Vitas.

Čia nesakoma, kad suminėtos kryptys yra jau pasiekusios savo galutinį išsirutuliojimą. Gal būtų tiksiau pastebėti, kad čia jų tik gemalas, gi daug kur teks drąsiau ir atsargiau dėti koją. Tačiau vaidintojų nepasitenkinimas mėgėjišku teatru gali juos toli nuvesti.

ALKOS "Sudrumstoji Ramybė" išsiskyrė ir savo deklacijom, kurias nupiešė Vytautas Ogilvis. Aplamai kalbant, deklacijų buvo smulkios, bet kruopščiai atliktos. Tik trečio veiksmo įėjimas sumirgėjo nuostabes-nėm šviesom. Viena scenos sienų atsivėrė į reklamose pas- skendusį Paryžių. Šis vaizdas kartu su ekspresionistine vaidy-ba "Sudrumstajai Ramybei" su- teikė naują matavimą — did- miestis, apie kurį Vaičiūnas ra- šė, tačiau daugiau jį stebint ne- gu jame gyvenant, virto vaidini- mo pagrindiniu elementu.

Tik jau gerokai pakeistas ir pa- pildytas Vaičiūnas buvo perduo- tas Clevelando lietuviams iš De- troito eksperimentuojančių teat- ralų pusės. Argi taip ne geriau- sia? Vaičiūnas rašė aktualias dramas, o gyvenimui bėgant bu- vusios aktualijos sensta ir nu- stoja savo patrauklumo. Vieną kitą smulkmeną tad ir reikia pa- keisti. Paryžiaus vardas mus ne- bestebina, tesujdomina mus pats Paryžius.

Visgi reikia pastebėti, kad pats veikalas vieningai atliktas. Am- žinai alkoholio drama, dau- giau kaip priemonė negu kaip dėmesio centras, nukėlė mus į

IŠRINK

Joseph J. Bonkowski

COUNTY TREASURER

TOM PAREIGOM TINKAMAS. TURI PATYRIMĄ.

GERAI PASIRUOŠĘS.

DEMOCRATIC PRIMARIES MAY 8, 1956

Galvojate apie...

PAVASARINĮ VALYMĄ?

ATSIMINKITE

HANNA'S

PAEMIMO IR GRAŽINIMO
PATARNAVIMAS

NAUJAS, MODERNUS

JET-PRESSURE CLEANING

Nenaudoja šepčių

Jet valymas yra daug geresnis, negu šepčių valymas.

- Patyręs valymas daromas namie ar ofise
- Siuvinimas, taisymas, pertaisymas ir idėjimas

VISAD ISEINA ŠVARUS IŠ...

The HANNA RUG and FURNITURE CLEANING Co.

Narys The National Rug Cleaning Institute

7606 CARNEGIE AVE.

EX 1-3663

Pusbroliai Gene ir George Woodlingai vienas antrą remia atsa- kingom pareigom. George V. Woodling nori užimti gubernatoriaus padėjęjo vietą.

gerą ir saulėtą gyvenimą, kurį kartais uždengia tamsūs debesys. Bet neilgam. Ir vėl šviesa ir op- timizmas prasimuša pro nevilgtį ir liūdesį. Tai Petro Vaičiūno vaizduojamoji Lietuva!

Dainos konkursą laimėjo sesuo Bernarda-Marija ir Juozas Bertulis

Dainų šventės Komitetas, no- rėdamas paskatinti mūsų kom- pozitorius daugiau sukurti lietu- viškų kūrinių ir suprasdamas jų reikšmę mūsų tautinės dvasios palaikymui, buvo paskelbęs lie- tuviškos dainos konkursą.

Šiam konkursui buvo atsiųsta 19 dainų. Jų kompozitoriai buvo ne tik iš JAV ir Kanados, bet ir iš kitų kraštų.

Konkursui spėsti buvo sudar- yta jūry komisija. Ją sudarė muzikai: Aleksandras Kučiūnas, pirmininkas, ir nariai — Vyta- tas Marijošius, Alfonsas Mikuls- kis, Kazys Steponavičius ir Izi- dorius Vasyliūnas.

Jūry komisija, apsvačiusi at- siųstus kūrinius, balsų dauguma nutarė pirmąją vietą skirti už dainą "Vakaras tylus", antrąją — už dainą "Pabuski, pasauli".

Atidarius vokus, paaiškėjo, kad "Vakaras tylus", kompozito- rius yra sesuo Bernarda-Marija, Marijos Aukštesniosios Mokyk- los mokytoja Chicagoje, o "Pa- buski, pasauli" kompozitorius yra Juozas Bertulis, Los Ange- les, Calif. Tokiu būdu, pirmoji premija — 100 dol. tenka ses. Bernardai-Marijai, antroji — 50 dol. Juozui Bertuliui.

ELECT...

FRANK R.

POKORNY

STATE REPRESENTATIVE

DARBSTUS...
GERAI PASIRUOŠĘS
DEMOCRATIC PRIMARIES
MAY 8, 1956

IŠRINK

Kent H. Meyers

KANDIDATU Į

JUDGE

COURT OF COMMON PLEAS

TERMINAS NUO VASARIO MĖN. 5 D.

Demokratų sąrašė rinkimuose 1956 m. geg. 8 d.

TURI VIRŠ 30 METŲ PASIRUOŠIMO UŽIMTI ŠIA VIETĄ

REMIAMAS CLEVELAND PRESS
IR THE CITIZENS LEAGUE

Dėl gero visiems tarnavimo

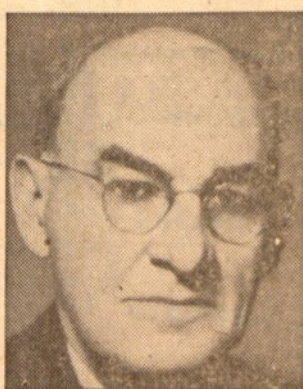
Perrink

JOSEPH M.

SWEENEY

SHERIFF

Democratic Primaries
May 8tr, 1956

X

JOSEPH M. SWEENEY

Clevelande ir APYLINKĖSE

Dainuos solistas
Stasys Citvaras

Flor. Saukevičius švenčia
sukaktį

Dainavęs Rio de Janeiro, Brazilijoj, miesto operoje, televizijos ir radijo programose, atskirai rengiamuose koncertuose, atvyksta į Clevelandą ir gegužės mėn. 26 d. 7 val. vakaro, Lietuvių salėje, rengiamam Tautinės Sąjungos Clevelando skyriaus koncerte, drauge su sol. Aldona Stempužiene, pasirodys clevelandiečiams.

Stasys Citvaras yra bosas-baritonas, dainavimo meno nuo 1939 m. mokėsi pas žymius muzikos profesorius. Koncertuoti pradėjo nuo 1945, kol pagaliau pasiekė Brazilijos dainininkų viršūnes — Rio de Janeiro miesto operą ir televiziją. Ten dainavo iki pat išvykimo į Ameriką.

Amerikon atvyko šių metų pradžioje ir dabar gyvena Čikagoje. Kadangi svetur gyvendamas ir svetimose mokyklose mokėsis neturi sudėtingesnio lietuviškų dainų repertuaro, dabar dirba su prof. Vl. Jakubėnu.

Prof. Vl. Jakubėnas apie Stasį Citvarą yra labai geros nuomonės ir visiems jis rekomenduoja St. Citvarą išgirsti.

Visi clevelandiečiai ruoškitės gegužės mėn. 26 d. išgirsti mūsų jaunuosius dainininkus — Aldoną Stempužienę ir St. Citvarą.

Po koncerto bufetas, šokiai ir kitos pramogos.

Jul. Kazėno ir muz. Ambrazo

muz. mokinių koncertas įvyks ateinantį sekmadienį, gegužės mėn. 6 d. 5 val. vak. šv. Jurgio parapijos salėje.

Programoje dalyvauja per 20 jaunuolių iš Clevelando. Numatoma dalyvių ir iš kitur.

Pranešinėtoju pakviestas Arvydas Barzdukas.

Publika prašoma dalyvauti punktualiai.

Po programos — šokiai ir vaišės.

Ažuolų oktetas

pasirodys pajvairinant jaunųjų mokinių koncertą ateinantį sekmadienį, gegužės mėn. 6 d. šv. Jurgio parapijos salėje 5 val. po pietų.

Liet. visuomenė prašoma gausiai dalyvauti.

Drabužių rinkliava

Dabar Clevelande vykdomas BALFO drabužių rinkimo vaju. Visi raginami peržiūrėti savo spintas ir mažiau reikalingus rūbus atiduoti tremtiniams Vokietijoje.

Balfo drabužių sandėlys dabar yra 1351 E. 82 St. Ten galite drabužius ir atiduoti.

Aldona Stempužienė

šį savaitgalį išvyksta į Worcester, Mass., kur gegužės 5 su solistu Stasiu Liepa ir muz. Jeronimu Kačinsku dalyvaus Tautinės Sąjungos koncerte.

Iškylavo skautai

Vytauto skautų draugovės viena skiltis balandžio 29 d. iškylavo. Berniukai visą popietę praleido gamtoje žaidžiam ir mokymamies.

RE-ELECT...

YOUR FRIEND AND SERVANT

FRANK J.

SVOBODA

• STATE SENATOR •
• DEMOCRAT •

Your "VOTE of CONFIDENCE" will be greatly appreciated

Endorsed by Cosmopolitan Democratic League, Railroad Brotherhoods, other Civic Organizations.

P A D Ė K A

JAV Lietuvių Bendruomenės Tarybos Prezidiumas Tarybos vardu nuoširdžiai dėkoja Clevelando lietuviams už tą dėmesį ir rūpestingumą, kuriuo buvo Bendruomenės Taryba sutikta ir priimta.

Iš savo pusės reiškiamė nuoširdžią padėką ir mes, kuriems rūpėjo Bendruomenės Tarybos posėdžiui sudaryti sąlygas ir padaryti jos narių viešnagę malonią:

visiems Clevelando lietuviams, atsiliepusiems į mūsų kvietimus;

Lietuvių Tautinės Sandaros 18 kuopai, pakvietusiai į savo vakarą ir suorganizavusiai viešą pagerbimą;

solistei Ald. Stempužienei, poniai Plechavičienei ir Ant. Smetonai, atlikusiems meninę vakaro pagerbimą;

čirulionio ansamblio valdybos pirm. J. P. Nasvyčiui, vakaro programai vadovavusiam;

centro valdybos vicepirm. dr. Alg. Nasvyčiui ir Poniai, užleistiems pagerbimo pobūviui savo butą.

apylinkės valdybos vicepirm. J. Gulbinienei, nariui V. Mulioiui, poniams Jokubaitienei, Gailiūsienei, Šenbergienei, Navickienei, suorganizavusioms vaišes.

JAV LB Clevelando apylinkės ir centro valdybos

P a d Ė k a

Motery S-gos 36 kuopa reiškia ypatingą padėką poniai Sofijai Kudokienei už rūpestį ir globą ruošiant sol. Radzevičiūtės ir Verikacio koncertą.

Valdyba

JOSEPH J. BANKOWSKI

kandidatuoja County Treasurer pareigoms. Pirminiai rinkimai įvyksta gegužės mėn. 8 d. ir visi rinkėjai kviečiami už jį balsą atiduoti.

Joseph J. Bankowski darbu gerai pasirodęs, puikiai pažįsta šios apskrities žmones, kalba penkiomis kalbomis. Yra tarnavęs yrie John J. Boyle Treasurer ofice. Per paskutiniuosius 20 metų priklausė centriniam apskrities demokratų komitetui. Daugiau kaip 25 metai jis yra elektros darbų kontraktorius.

Joseph J. Bankowski yra vedęs, turi vieną vaiką. Dabar eina 45 amžiaus metus.

Atsimink rinkimus ir balsuok už J. J. Bankowskį.

RAY T. MILLER, JR.

dabar jau antrą terminą yra State Representative. Šiuose pirmuosiuose rinkimuose, demokratų sąrašė, siekia perrinkimo.

Eidamas šias atsakingas pareigas yra paruošęs kelius svarbius įstatymų projektus, kaip paramos teikimas Korėjos karo veteranams, mokslo plano pertvarkymas ir kt. Šioms pareigoms jis yra remiamas spaudos, Citizens League ir Demokratų Partijos.

PERRINKIT FRANK S. DAY

vėl būti County Recorder.

Frank S. Day Cuyahoga apskrityje ištikimai tarnauja kiekvienam žmogui, jis turi gerą patirtį ir gerą darbo patirtį. Vėl kandidatuoja demokratų sąrašė. Rinkimai įvyksta gegužės mėn. 8 d.

V. JOHN PUGHERIS

respublikonų sąrašė, gegužės mėn. 8 d., kandidatuoja į Common Pleas Court teisėjus. Jis tikisi, kad visi lietuviai jį parems. Savo pranešime rinkėjams V. John Pughers sako, kad jis daugiau kaip 35 metai gina bylas įvairiuose Ohio teismuose. Taip pat jis turi teisę ginti bylas visuose JAV federaliniuose teismuose.

Savo laiku jis buvo pirmasis lietuvis notaras Clevelando mieste.

CANDIDATE FOR STATE SENATOR

Augustus G. PARKER

REPUBLICAN PRIMARY MAY 8, 1956

HAS THE ABILITY, QUALIFICATIONS AND EXPERIENCE. TO SERVE ALL THE PEOPLE.

OWEN C. NEFF

kandidatas respublikonų sąrašė į Prosecuting Attorney of Cuyahoga County. Darbu gerai pasirodęs, išėjęs įvairiuose universitetuose aukštuosius teisės mokslus. Antrajam pasauliniam kare artillerijos kapitonas. Vedęs ir turi tris vaikus.

Pirminiai rinkimai įvyksta gegužės mėn. 8 d. Norintieji, kad šią svarbią vietą užimtų geras pareigūnas, balsuokit už Owen C. Neff.

GERI NAMAI

Dviejų šeimų namas lietuvių rajone. Radiatorių šildymas, 4 garažai, 40x175 pėdų sklypas. Kaina \$10.900.

Didelis pasirinkimas vienos šeimos namų.

Chimes Realty

Atstovas:

VICTOR BANIONIS

namuose SW 1-9568

Namų telef. šaukit nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro.

ofise UT 1-0323

PARDUODAMA

Mūrinis namas iš 4 butų, arti Freeway; taip erdvas, gražus ir geram stovy, kad nuomos gaudama virš \$21,000 į metus; prašo \$35,500.

Vienos šeimos medinis; 2 miegamieji viršų, 1 mieg. ir vonia apačioje. Chardon Rd. apylinkė. Kaina \$14,700.

Mūrinis bungalow su 4 mieg., 2 garažai, daug įvairių patogumų, arti Neff Rd. Prašo \$21,900.

Ir daug kitų pigesnių ir brangesnių namų, Naujos parapijos rajone. Pas mus dirba ir lietuvis P. Mikšys. Jei pageidausite, kreipkitės ir į jį.

Kovac Realty

960 E. 185 St.

KE 1-5030

GREIT PARDDODAMAS

Kaina \$10.900. Namas 465 E. 114 St. 8 dideli kambariai, dvigubas garažas, giso šildymas. Apžiūrėti šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 2 val. iki 6 val. Šaukti, LI 1-2310.

LITHUANIAN BAKERY

Jau nuo balandžio mėn. 26 dienos pilnai pasirodusi priimti užsakymus lietuviškų tortų gaminimams, vestuvėms ir kitokiems rengimams.

Kreiptis: EN 1-5959 ir GA 1-1911 (20)

Mes kepame visokių pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue

Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street

Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausių vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti

Parduodamas namas

Parduoda savininkas. Geram stovy, Naujosios Parapijos rajone. 3 miegamieji, giso šildymas, sklypas 40x120 pėdų. Garažas. Kaina \$12.500.

1141 E. 168 St.

Telef.: KE 1-5785

Vedusių porai

išnuomojami geri kambariai su visais patogumais. Bute gyvena tik vienas namų savininkas. Šaukti: CE 1-6983.

Išnuomojamas geras kambarys

Kreiptis telefonu: HE 1-2042.

Reikalingas patyres sandėlio darbininkas

įvairiems surinkimo, išrūšiavimo ir išskirstymo darbams. Gera valandinė alga. Pastovus darbas. Pamatykite Ted Wolcott. The Moritz Steel Co. 6515 Juniata Ave.

Nesvarbu, ar jūs esate pėsčias, ar keleivis savo ar keno kito mašinoj. Jums svarbu žinoti apie naują Travel Accident Policy. Iki \$5,000 apdrauda tik už \$5.00 per metus.

Gyvybės, nelaimių, ugnies.

automatinių apdrauda

Skambikite: SK 1-2183

PAULINA
MOZURAITIS,
agentas

Mes turime spaustuotų pirkėjų. Kreipkitės ir mes parduosim Jūsų namą.

PREMIER REALTY, INC.

1015 E. 123 St. PO 1-6664

Arthur O. Mays, broker

Namų telef. WA 1-3387

Žiūrėk Yellow Pages 775 psl.

(52)

J. S. AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas

7015 Wade Park Ave.

Tel. HE 1-6352

Atdara nuo ryto 8 iki 7 v. v.

AUTOMAŠINŲ TASYMAS

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas; motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas, greičio dėžės ir kt. mašinos dalių įdėjimas.

Visais mašinų reikalais kreipkitės į

J. S. AUTO SERVICE

J. CIJUNSKAS
LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikrodžius apyrankes ir kitas brangenybes. Sąžiningas ir garantuos darbas prieinamomis kainomis.

6210 Dibble Ave.,
Cleveland 3, Ohio
Tel.: EX 1-0376

REMONTO DARBAI

Atlieku mažus ir pagrindinius namų remontus, tinko darbus, medžio darbus ir dažymą bei dekoravimą.

V. Rickus
16209 Arcade
Tel. IV 1-2470

PRADĖKIT MAŽA SUMA!

BET PRADĖKIT DABAR!

Santaupos apdraustos iki \$10.000

3% palūkanų.

PASKOLOS JOSŲ PERKAMIEMS AR STATOMIEMS

NAMAMS

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave.

HE 1-2498

Cleveland, Ohio

Clevelandiečiai DABAR gali pamėgti

• Vasaros VĖDINIMA • Žiemos SILDYMA

MONCRIEF VISŲ METŲ

Įtaisymu

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai. Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairius dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave.

Greta Ezella Theatre

Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

LEIMON'S CAFE

VISŲ LIETUVIŲ SUSITIKIMO VIETA

Alus. Vynas. Degtinė. Konjakai. Kiti gėrimai.

Įvairius valgiai, šeštadienį vakarais šokiai grojant geram orkestrui

731 E. 185 ST.

KE 1-9737

LIETUVIŲ KLUBAS

6835 SUPERIOR AVE.

EX 1-1143

Norėdami laisvalaikį praleisti, parengimus rengti, susirinkimus vesti ar puotas kelti — viską galite įvykdyti lietuvių namuose. Klubas ir apatinė salė naujai atremontuota ir išdekoruota suteikia daug patogumo ir malonumo jaustis savaiss šiuose namuose.

Klubo ir salės vadovybė kviečia visus atvykti ir pamatyti naujai įrengtą klubą ir salę.

Remkime savuosius namus, kad ateity galėtume dar gražiau įrengti visų malonumui.

Pilnai padengta apdrauda

HI 2-7626

WM. DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBESIS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko

1132 Summit Dr. Cleveland 24, Ohio

P. J. KERSIS

628 Engenceer Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

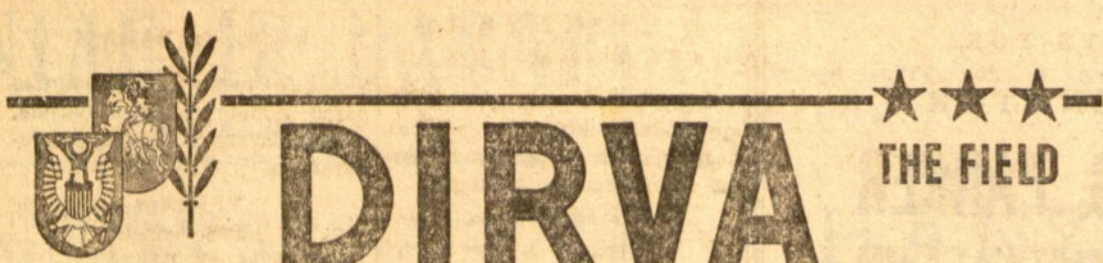
25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue

ENDicott 1-1763

936 East 185 Street

KE 1-7770

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: Henderson 1-6344, Redaktorius Balys GAIDZIONAS (buto telefonas: GL 1-3976).

Boba iš ratų o ratams - sunkiau!

JUOZAS J. BACHUNAS, Sodus, Michigan

Tai buvo pernai rudenį... Mes turbūt dar daugelis prisimename, kad tada skaitėme vieną labai gražią lietuvišką patarlę: boba iš ratų — ratams lengviau...

Taip parašė savo editoriale Chicago dienraštis Draugas. Ir rašė tartum su pasitenkinimu ar pasididžiavimu. Kokia proga jis rašė, kad ratams jau lengviau pasidaryti važiuoti? O gi tada, kai iš Vliko išstojo dvi politinės organizacijos, Lietuvių Tautinis Sąjūdis ir Laisvės Kovotojų Sąjunga.

Mse, vadinami "senieji Amerikos lietuviai", drįsčiau pasakyti, daugumas silpnai susigaudydavo Europos lietuvių, ar ypač Vliko politiniuose reikaluose. Retas kas arčiau kišomės į tai, daugelis visai nesidomėjome. Tik girdėdavom ir gal ne vienas laikraščiuose pasakytą, kad ten eina vis smarkios kovos. Sunku būdavo pasakyti, ar iš tikrųjų tai kovos, ar tik kokie propagandiniai verpetai Amerikos lietuvių laikraščiuose.

Bet anas Draugo pasakymas privertė susimąstyti. Tiesa, ūkiškame gyvenime taip yra, kad jei iš pilno ar perpilno vežimo išmėsi lauk vieną boba, o kita pati išlips, tai be abejo joms, ratams bus lengviau važiuoti. Bet ar taip gali būti su Vliko vežimu? Jis gi ne šiaip ratai, o politiniai ratai, didesnis vežimas, kuriame buvo susėdę gana daug partijų ir organizacijų. Ir tikslas jo didelis — Lietuvą laisvinti. Ir ne bet kaip, o būti vyriausiu to laisvinimo komitetu.

Tad kaip čia galėjo įvykti? Dvi organizacijos išstojo, keleivių skaičius sumažėjo, o sakoma, kad dabar bus lengviau dirbti ir vežimui bus geriau.

Man atrodo, kad čia toks išdidumas buvo labai prašautas. Ir tai man vėl buvo naujas patvirtinimas, kad lietuviai, matyt, visur panašiai "organizuoti". Jie pamėgo trustus ir sindikatus ir monopolius Amerikoje, leido tai dvasiai išgalėti SLA ir ALT, — ir lygiai taip, jei dar ne blogiau, bus atsitikę ir Vlike.

Juk jeigu pasistatyti uždavinį Lietuvos laisvinimui ir visai išlaisvinimo kovai vyriausią vadovavimą, tai sveikas protas ir kiekvienam sakyty, kad čia reikia sutraukti ko daugiau jėgų (mes jų ne tiek daug turime...) ir, geriau sakant, visas lietuviškas jėgas prieš savęs pritraukti. Jei dvi "bobos" iš tų ratų išėjo pernai, jei dar kokia "boba" buvo išmesta ar pati išlipo prieš keletą metų, — tai čia nėra ko džiaugtis. Toks politikos vežimas jau yra silpnėjęs, važiuoti jam jau bus daug sunkiau. O iš kitos pusės tai parodo, kad negerai buvo kažkas ir pačiame vežime. Gal kur vėlyv kam dūrė, gal kokia netvarka buvo, gal kas perplačiai vietos norėjo atsisėsti, ar kokios kitos priežastys...

Kas gi vadeles laikė, kas botagu šniaukščiojo, kas "kučerauvo"?... Tam reikėjo būti apdairesniam, pažūrėti ir ištirti, kodėl "bobos" šoka lauk iš vežimo. Jei negerai, reikia bobas taikyti, švelniau susodinti, daugiau vietos padaryti, vežimą pataisyti ir net naujų bobų pasikviesti, kad nei viena neturėtų pagrindo skųstis, jog štai, kitos

važiuoja į balių, o manęs nepaima, arba mane lauk išmetė...

Atsiprašau už tokią ūkininkškę šneką, — mat vis tebesu ūkininkas savo užsiėmimu ir širdimi. Tų visų vlikinių gudrybių nei sau, nei kitiems net nemokėčiau paaiškinti, jei man nebūtų leista naudotis ūkininkui suprantamais žodžiais ir jo aplinkos gyvenimo patyrimais.

O jais remiantis, aišku, kad taip dalykams stovint, Vliko ratams gali būti tik sunkiau važiuoti.

Išstojusios politinės organizacijos, vienos daugiau, kitos mažiau turi savo spaudą, savo draugijas, skyrius su nariais, surenka lėšų, jų žmonės šen ar ten turi įtakos ir t.t. Jos neberems Vliko, gal greičiau jos sustiprins jam priekaištus, pastebės, kad ir mažiausias silpnėjęs, kritikuos, mažins jo autoritetą ir visai teisingai sakys, kad toks Vlikas nebereiškia ne tik visos lietuvių tautos, bet ir visų tremtinių valios.

Kaip sau norit, tai negali stiprinti Vliko vertės, negali didinti jo darbo platumo, ir tokiems ratams tik jau negali sėksti lengviau važiuoti.

O priežastis bus nebe ta, kad Vlikas sudarė sau tokius statusus ir įsivedė tokius papročius, idant pasidarytų pačios blogiausios rūšies sindikatas. Tie, kurie ten buvo, nutarė pasirašyti tokius įstatymus, kurie duoda jiems visas teises, saugo jų teises, vieniems jiems priskiria aukštas pareigas, o visi kiti priklauso nuo sindikato steigėjų malonės. Naujų narių priėmimas be galo apsunkintas, ar ne tik reikia devynių dešimtadalių, tat kone vienbalsiškumo naujam sindikato dalyviui priimti. Užteks dviem sindikato senesiams dalyviams pasakyti "veto", ir sudėties nepapildysi.

Tai labai uždaras sindikatas, ir veltui čia ieškotum kokio mums Amerikoje įprasto demokratiškumo.

Kaip teko įsitikinti, Vliko atstovai nėra nei lietuvių tautos rinkti, nei tremtinių draugijų rinkti. Jie paprastai yra paskirti

vienas nuo organizacijos, kuri pradžioje sindikatą sudarė. Kiek ta organizacija svarbi, kokią dalį tautos ji sudaro, pasakytiau, kiek ji šerų turi teisę atstovauti (jeigu jau Vlikas sakosi esąs kaip ir lietuvių tautos parlamentas), — niekas neturėtų tikrų davinį. Buvo paskirstyti šerai iš anksto, ir viskas.

Rimtoji pliotikoj kažin ar taip gerai. Jei Vlikas būtų tvarkęsis daugiau demokratiškai, ne taip uždarai ir ne vien savo steigėjų interesus gynęs, bet ieškojęs ko platesnės tautos iš visuomenės, iš visų grupių ir svarbesnių organizacijų, jei būtų daugiau atsižvelgęs į kritiką, parodęs noro reformoms ir prisitaikymui prietremties gyvenimo reikalavimų, — be abejo joms, jam būtų geriau sekęsi. Tada turbūt nebūtų iš jo išstoję nei frontininkai, nei tautininkai, nei laisvės kovotojai.

Bet kada Vlike užviešpatavo vieno žmogaus organizacija, ar gal teisingiau kelių žmonių organizacija, kai vienas iš jų visą dešimtmetį buvo "nepakeičiamas", kai nebuvo išleista naujo kraujo, naujo oro ir naujos dvasios, tai tas ilgai neišėjo visos organizacijos nenaudai, suardė vienybę tarp lietuvių ir ja vis dar ardo toliau.

(Bus daugiau)

SAVE
Part Of
Every Pay

FOUNDED 1904
MEMBERED CHURCH
EVERY BANKING SERVICE

The Cleveland Trust Company
THE BANK FOR ALL THE PEOPLE

WE WELCOME YOUR SAVINGS

OHIO reikalingas

Mike Di Salle
as
GOVERNOR

PRASYK DEMOKRATŲ BALOTO • ANTRAD., GEG. 8 D.
DiSalle for Governor Committee • Carl Schwyn, Chairman

Tėvynei jokia auka nedidelė

Sąskrydžiui ruošimasis N. Anglijoje

BOSTON, Mass., Jonas Kasmauskas, žinomas visuomenininkas, Tautininkų Namų Bostone fondatorius ir ALTS Bostono skyriaus garbės pirmininkas, šiuo metu pirmininkauja komisijai, susidedančiai iš per 30 asmenų, kurios uždavinys suorganizuoti N. Anglijos lietuvių Washingtono sąskrydžiui 1956 m. birželio mėn. 16-17 dd. Mėnimos komisijos sekretorius ir viso darbo derintojas — Ignas Vilėniškis.

Komisijos nariai pasiskirstę į sekcijas, kurių kiekviena rūpinasi savo darbo sritimi. Komisija yra paskyrusi savo įgaliotinius, kurie veda sąskrydžio informacijos-registracijos punktus šiose vietovėse: Boston, Brockton, Bridgewater, Norwood, Worcester, Lowell, Dorchester, Roselindale.... Organizuojamos ir sąskrydį ekskursijos automobiliais ir autobusais.

Komisija jau siuntinėja į visas lietuvių gyvenvietes, jos pačios Lietuvių Enciklopedijos Leidykloje atspausdintus didžiulius plakatus, kuriais kviečiama visi N. Anglijos lietuviai į Washingtono sąskrydį.

Komisija pasigamino juosta radijui. Ją gyvu žodžiu bent trijų lietuviškųjų radijo valandelių metu bus informuojami N. Anglijos lietuviai apie sąskrydį ir kviečiami jame dalyvauti bei jį remti.

Šia proga Jūsų korespondentas paklausė Joną Kasmauską, kaip aktyvų dalyvį Am. Lietuvių Misijos sąskrydyje S. Francisco 1945 m. ir ALTS — Washingtono 1953 m., kaip jis vertina pa-

našius lietuvių pasirodymus?

— Begalo svarbu turėti kuo daugiau panašių pasirodymų, sušiekimų — atsakė užklaustasis. — Tuo labai aiškiai prisidedama prie mūsų tautos išskėlimo, kitų su jąja supažindinimo. Mano vaizduotėj tebėra ryškūs atsiminimai iš 1945 metų sąskrydžio. Kiek daug dalyvių atvyko į jį. Kiek daug buvo dėta pastangų prašant JAV valdžią, kad Lietuvai sudarytų sąlygas būti laisva.... Bene, milijonas parašų buvo surinkta po JAV vyriausybę įteiktąja peticija Lietuvos reikalui...

— O kai mūsų mielas Antanas Olis suglaustai, bet labai ryškiai, savo kalboje supažindino amerikiečius politikus, visuomenininkus su tuometine Lietuvos ir lietuvių tautos padėtimi bei josios pastangomis atgauti laisvę, tai mūsų džiaugsmui nebuvo galo. Ir nūdien negalėčiau atsakyti, kurioji auditorijos dalis buvo daugiau suaudrinta tąja kalba: amerikoniškoji — gavusi realų vaizdą apie tuometinį JAV draugą ar lietuviškoji — pagavusi gražią, bet tada labai ir labai sunkiai pasiekiamą progą, supažindinti atsakingus šio krašto vyrus, galima sakyti, su visa tos draugystės problema...

— Arba. Kaip buvo gražu Washingtono 1953 metais, kai Churionio ansamblis didžiulę sostinės Katedroje iškilmingai giedojo "Pulkim ant kelių" ir kitas giesmes.... Atrodo, amerikiečiai už kelių mylių visą tai girdėjo ir gerėjo.

— Bet tą visą padaryti reikia pasišventėlių ir sumanių organizatorių. Štai Olis, Biežis, Bachunas, Bartkus, Jurekūnas, Lapinskas, Dirmeikis ir daugelis kitų, manau, kad ir naktimis negali užmigti, nes juos slegia šimtinio sąskrydžio Washingtono reikalai ir reikaliukai. Juk reikia viską tiksliai numatyti, suorganizuoti, paruošti programas, pasamdyti reikiamas patalpas, prikviešti aukštųjų svečių ir juos tinkamai užimti ir t.t. Todėl mums, ALTS skyriuose, matant Centro Valdybos varomą darbą ir jo pasėkas, belieka tik pritarti ir galimai daugiau prie to vežimo prisidėti. Bendradarbiauti tokiame darbe yra kiekvieno lietuvių pareiga ir garbė! Juk tuo visu judėjimu vis daugiau ir daugiau įrodoma, kad lietuviai esame gyvi, kultūringi ir verti būti laisvais. Visuomet važiuavau į šiais metais važiuosiu į Washingtoną!

— Tamsta daug rūpesčių vardina, kurie slegia ALTS Valdybą, bet apie finansinį momentą kažkodėl nutylėjai...

— Visi suvažiuosim, sudėsime po vieną kitą šimtinę ir turėsime

apmokėti visas išlaidas. Vienin-gai dirbant viskas galima. Dėl Tėvynės laisvės juk jokia auka nebrangi — baigė trumpą, bet labai nuoširdų pokalbį gerbiamas veteranas Jonas Kasmauskas. mv.

PROTESTAS PRIEŠ

M. GELŽINIO ELGESI!

Toronto. Balandžio 15 d. įvyko LT S-gos vietos skyriaus narių visumos susirinkimas. Tarp eilės organizacinių ir kitų aktualių reikalų, buvo įdomus p. Kalendros pranešimas apie Lietuvos Nepriklausomybės Tolką ir lankymąsi New Yorke, Talkos centre.

Pranešėjas pažymėjo, kad Talkos vadovybė, maža sunaudodama lėšų, dirba tikrai didelį ir labai naudingą Lietuvai darbą.

Po pranešimo, atsakius į išskėtus klausimus, buvo svarstytas ir priimtas 1956 m. skyriaus veikimo planas.

Artėjant susirinkimui prie pastarųjų klausimų, narių buvo aštriai pasisakyta dėl M. Gelžinio straipsnio, atspauto "Drauge" š. m. balandžio 12 d., kur siūloma praveisti tautininkų referendumas.

Su apgailestavimu peržvelgtą straipsnyje keliamas mintys, kurios puikiai nusako tendencijas ir esančias nuotaikas VLIKe ir kiek toli nueita nuo savo tiesioginės paskirties. VLIKo propagandos vadovas, aukštindamas savo bendradarbius ir neleidamas niekam juos kritikuoti, kartoją kokėčiausią panieką kitiems.

Kam tie epitetai ir rūgojimai? Nejaus visa tai įeina į propagandos vadovo veiklos sritį?

Dergimu visuomenei gerai žinomų asmenų, kurie kartais pakritikuoja ir nepasiduoda jūsus valiai, iki šiol yra prirašyta tomiai. Jei tai skaitysime laisvinimo vekla, tai iš tikrųjų bus jau daug padaryta. Jei VLIKas tęsdamas "veiklą" visą tą medžiagą surinks ir išleis Tautos Fondo lėšomis, tai turėtume tikėti, kad Lietuva taps Nepriklausoma, o VLIKas taps Lietuvos vyriausybė (p. J. Matulionis prezidentu, kaip jis ir buvo tituluotas per išleistuves Toronte).

Dengdamies tėvynės meilės ir kovos už ją šūkiu, jau virš dešimtmečio užsiimama tokių ir panašių straipsnių rašymu, kelionėmis per vandenynus, kompetencijų aiškinimais ir t.t. Tai rodo dar nesuradus tikrų veikimo kelių ir būdų. Tačiau norima užimti vadovaujančią rolę virš kitų lietuviškų veiksmių, jau seniai veikiančių aiškiose jų veiklos ribose, bet nepasiduodančių VLIKo globali ir priežiūrai.

Ši visiems lietuviams aiški tiesa tebėra paslaptimi tik VLIKui, kuris neradamas konkretaus darbo: važinėja, tariasi, aiškina. O jei, kartais, kas nors iš tos tragiškai besibaigiančios "veiklos" pasijuokia, tai surandama vis naujų žodžių ir palyginimų tokius išplūsti.

Taigi, kai VLIKo tiesioginis darbas "visus apimti" ir mokyti kas ir kaip daryti, tai mase nesistebime ir M. Gelžinio patarimu tautininkams praveisti referendumą dėl paimtojo savo grupės kurso, bei kas turėtų būti mūsų pirmininku. Tik stebimės, kad M. Gelžinis reiškiasi tokia "veikla" ir jo užimamo posto. Minėtas straipsnis tėra koki Tamstos dvasinės būklės išdava ir ne vietoj kišimasis į kitų reikalus su niekuomet neįvykdomais pasiūlymais.

Linkėtina pagaliau rasti tikrus lietuvių priešus ir vesti kovą su jais, o ne su savais tautiečiais, kurie nėrašo Tamstos lygio straipsnių, neserga vyriausiųjų manija, bet turi ir viešai reiškia savo nuomonę visais Lietuvą ir lietuvius liečiančiais klausimais.

Jei ir tai skaitoma nusikaltimu prieš VLIKą, tai reiškia suprastai, kad kitiems nevalia proutai ir viešai savo nuomonę reikšti. Tokio monopolinio reiš-

kimosi formoje, prieiname prie režimų, su kuriais, rodos, visi kovoja.

Šis protestas skyriaus narių priimtas vienbalsiai.

DEMOCRATIC PARTY

ISRINKTI IR NORINTIEJI KANDIDATAI ATSAKINGOMS PAREIGOMS

Išsikirpkite ir neškitės į balsavimą

BALSUOKIT UŽ VISUS KANDIDATUS

GOVERNOR
MICHAEL V. DI SALLE

LIEUTENANT GOVERNOR
EDWARD R. TEPE

COUNY OFFICERS
LEONARD F. FUERST

Clerk
JOHN F. CURRY

JAMES DONNELLY
Commissioners

DR. SAMUEL R. GERBER
Coroner

ALBERT S. PORTER
Engineer

JOHN T. CORRIGAN
Prosecutor

FRANK S. DAY
Recorder

JOSEPH M. SWEENEY
Sheriff

FRANK M. BRENNAN
Treasurer

STATE SENATOR

JOSEPH W. BARTUNEK
ANTHONY O. CALABRESE

JAMES M. CARNEY
THOMAS O. MATIA

REUBEN M. PAYNE
JULIUS J. PETRASH

STATE REPRESENTATIVE

JAMES H. BELL
JOHN J. CONWAY

HUGH A. CORRIGAN
MICHAEL J. CROSSER

WILLIAM PATRICK DAY
ANNE M. DONNELLY

FRANK E. FAGAN
FRANK M. GORMAN

JAMES P. KILBANE
WALTER W. KLEIN

CHARLES W. LAZZARO
JAMES F. McCAFFERY

MARK McELROY
JAMES J. McGETTRICK

RAY T. MILLER, JR.
ANTHONY F. NOVAK

RAY RICE
EUGENE J. SAWICKI

CONVENTION DELEGATES

20th DISTRICT
DAN W. DUFFY

JOHN J. GALLAGHER

21st DISTRICT
JACK P. RUSSELL

CHARLES V. CARR
THEODORE M. WILLIAMS

RAY T. MILLER, JR.

22nd DISTRICT
MICHAEL J. CROSSER

FRANK M. GORMAN
MARY ELLEN MURPHY

ANNA SCHWARZ

23rd DISTRICT
JOHN J. CARNEY

GEORGE A. GREEN
DOROTHY GORMAN

MARY NOVAK

CENTRAL COMMITTEE

20th DISTRICT
DAN W. DUFFY

ANNE M. DONNELLY

21st DISTRICT
JACK P. RUSSELL

HELEN NOVAK

22nd DISTRICT
ANTHONY J. RUSSO

ANNA SCHWARZ

23rd DISTRICT
JAMES CARNEY

MARY NOVAK

RAY T. MILLER, Chairman

Cuyahoga County
Democratic Executive Committee

ISTIKUS GAISRO

NELAIMEI

Kada jūs namai arba randai tampa sunaikinti arba ugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkaivimo, ko visada reikalauja aptraudos kompanijos pirm, neru išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS
628 Engeneer Bldg.
Telef.: MAin 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521